

ეგორ ბულიხოვი და სხვები

სცენები

მოქმედი პირნი

ეგორ ბულიხოვი

ქსენია — მისი ცოლი.

ვარვარა — მათი ქალი.

ალექსანდრა — უკანონო შვილი.

მელანია — ილუმენია, ცოლისდა.

ზვონცოვი — ვარვარას ქმარი.

ტიატინი — მისი ბიძაშვილი.

მოკეი ბაშკინი.

ვასილი დოსტიგაევი.

ელიზავეტა — მისი ცოლი.

ანტონინა. } ბულიხოვის შვილები პირველი ცოლისაგან,
ალექსი.

პავლინი — მღვდელი.

ექიმი.

მეზუკე.

ზაბუნოვა — ეჭიმბაში.

პროპოტეი — ნეტარი.

გლაფირა — მოახლე.

ტაისა — მელანიას მოახლე.

მოკროუსოვი — პოლიციელი.

იაკობ ლაპტევი — ბულიხოვის ნათლული.

დონატი — მეტყვევი.

მოქმედი პირველი

სასადილო ოთახი მდიდარი ვაჭრის სახლში. ავეჯი დიდი და ტლანქი. ფართო ტყავიდაკრული ტახტი, მის გვერდით მეორე სართულზე ამავალი კიბე, მარჯვენა მხარეს ბაღში გასასვლელი. ზამთრის მოწმენდილი დღეა. ქსენია მაგიდას უზახს და ჩაის კურკულს რეცხავს. გლაფირა გასასვლელში ყვავილებს დასტრიალებს თავს. შემოდის ალექსანდრა, მხრებზე ხალათი წამოუსხამს და ფეხსაცმელები შიშველ ფეხებზე აცვია. თმადუვარცხნელია, ეგორ ბულიჩოვივით წითელ-ომიანია.

ქსენია — ოპო, შურკა, გძინავს...

შურა — ნუ სისინებ, ვერაფერს გიშველის. გლაშა, ყავა მოიტა! გაზეთი სადაა?

გლაფირა — ვარვარა ეგოროვნას ავუტანე ზევით.

შურა — მოიტანე. მთელი სახლისათვის ერთი გაზეთი გამოსწერეს ეშმაკის კერძებმა.

ქსენია — ვისზე ამბობ — ეშმაკის კერძებით.

შურა — მამა შინაა?

ქსენია — დაჭრილებთან წავიდა. ეშმაკის კერძები ზვონცეგები არიან?

შურა — ჰო, ეგენი არიან. (მიდის ტელეფონთან). ჩვიდმეტი — სამოცდასამი.

ქსენია — აი, ნახავ, ვეტყვი ზვონცეგებს, რა პატივისცემით იხსენიებ იმათ.

შურა — დაუძახეთ ტონიას!

ქსენია — ნახავ, სადამდე მიგიყვანს ეგ შენი ხასიათი!

შურა — შენა ხარ, ანტონინა? გავწიოთ თხილამურებზე? არა? რატომ? სპექტაკლი? უარი თქვი! იიპ, შენ კი რა გითხრა, ძალად ქვრივო!.. კარგი, კარგი.

ქსენია — ეგ როგორი საქმეა, ქალიშვილ ქალს ქვრივს ეძახი?

შურა — საქმრო მოუკვდა თუ არ მოკვდომია?

ქსენია — რაც უნდა იყოს, მაინც ქალიშვილია.

შურა — თქვენ საიდან იცით?

ქსენია — ფუი, შე უსირცხვილო!

გლაფირა — (შეშოქვს ყავა). გაზეთს ვარვარა ეგოროვნა თვითონ მოიტანს.

ქსენია — შენი ხნის ქალმა მაგდენი არ უნდა იცოდე. არ გაგიგონია, ცოდნა ნაკლები — ძილი მეტო. შენი ხნის რომ ვიყავი, სულაც არაფერი ვიცოდი...

შურა — თქვენ ახლაც...

ქსენია — ფუი შენ!

შურა — აი ჩემი დაც მობრძანდება დარბაისლურად. ბონჟურ, მადამ! კომან სა ვა?¹

ვარვარა — უკვე თერთმეტი საათია და შენ არც ჩაგიცვამს, არც თმა დაგივარცხნია...

შურა — დიწყო.

ვარვარა — თავს მეტისმეტად გაგივიდა, რომ მამა განებობრებს. მამის უქეიფობასაც კარგად იყენებ.

შურა — დიდი ხნით მოიმართე?

ქსენია — მამის ჯანს ეგრას დაეძებს.

ვარვარა — ერთი უნდა ვუთხრა შენი ამბავი...

შურა — წინასწარ მადლობა მომიხსენებია. ვათავდა?

ვარვარა — სულელი ხარ!

შურა — არ მჯერა! სულელი მე კი არ ვარ...

ვარვარა — წითურო სულელო!

შურა — ვარვარა ეგოროვნა, სულ ტყუილად იხარჯებით!

ქსენია — მოდი და ასწავლე ახლა ამას რაიმე.

შურა — და ხასიათიც თანდათან გიფუჭდება.

ვარვარა — კარგი, კარგი, ჩემო კეთილო! დედილო, სამზარეულოში წავიდეთ, მზარეული რალაცას კირვეულობს.

ქსენია — ვერაა თავის ჭკუაზე, შვილი მოუკლეს.

ვარვარა — ეგ რა კირვეულობის მიზეზია! ახლა იმდენს კლავენ...

(გავიღწენ)

შურა — აბა ერთი მაგისი ლამაზი ანდრიუშა ჩაეკლათ სადმე, ვნახავდი რას აფაფხურდებოდა.

გლაფირა — ტყუილად აბრაზებთ მაგათ. ჩქარა მიირთვით ყავა, უნდა ავაღაგო. (გაღის, სამოვარი გააქვს).

¹ კომან სა ვა — როგორ გიკითხოთ? (ფრანგული).

(შურა ზის, სკამის საზურგეს მიყრდნობილი, თვალები დახუჭული აქვს, ხელუბი წითურ და გაჩეჩილ თავზე შემოხუდვია).

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — (კიბიდან მიეპარება შურას და ხელს მოხვევს). რას ოცნებობ, წითელო?

შ უ რ ა — (თვალს არ ახელს, არც გაინძრევს). ხელს ნუ მახლებთ.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — რატომ? ხომ გსიამოვნებს? თქვი, ხომ ასეა? გსიამოვნებს?

შ უ რ ა — არა.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — რატომ?

შ უ რ ა — დამეხსენით. თავს ნუ იკატუნებთ, მე თქვენ არ მოგწონვართ.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — გინდა კია მომწონდე, არა? (კიბეზე ვარვარა გაშინდება).

შ უ რ ა — თუკი ვარვარა გაიგებს...

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — ჩუმად... (მოშორდება, ამბობს ჰკუის სწავლებით), ჰო... თავს ძალა უნდა დაატანო, უნდა ისწავლო...

ვ ა რ ვ ა რ ა — მაგას თავხედობა ურჩევნია და ანტონინასთან ერთად საპნის ბუშტების გაშვება...

შ უ რ ა — ეგრე იყოს... მიყვარს ბუშტების გაშვება. შენ რა კუჭი გეწვის — საპონი გენანება?

ვ ა რ ვ ა რ ა — შენ მენანები. არა, როგორ იცხოვრებ იცი... გიმნაზიიდანაც მიგაბრძანეს...

შ უ რ ა — ეგ მართალი არაა.

ვ ა რ ვ ა რ ა — შენი მეგობარი სრულ ჰკუაზე ვერაა.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — მაგას მუსიკის სწავლა უნდა.

ვ ა რ ვ ა რ ა — ვისა?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — შურას.

შ უ რ ა — ეგ მართალი არ არის. მე მუსიკის სწავლა არ მინდა.

ვ ა რ ვ ა რ ა — მაშ შენ საიდან მოიტანე ეგ ამბავი?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — შენ არ ამბობდი, შურა, მუსიკის სწავლა მინდაო?

შ უ რ ა — (მიღის). არასოდეს მე ეგ არ მითქვამს.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — ჰმ... უცნაურია. მე თვითონ ხომ არ გამოვვიგონებდი. შენ, ვარია, ძალიან ცუდად ექცევი...

ვ ა რ ვ ა რ ა — შენ კი მეტისმეტად კარგად.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — რას ნიშნავს მეტისმეტად? შენ ხომ იცი ჩემი გეგმა...

ვ ა რ ვ ა რ ა — გეგმა გეგმაა, მაგრამ, ასე მგონია, საექვოდ ეფერები.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — თავში სისულელეები გიტრიალებს...

ვ ა რ ვ ა რ ა — ჰო? სისულელეები?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — თვითონ გასინჯე: რა დროის ეჭვიანობის სცენების მოწყობაა ამ შავუკულმართ დროში?

ვ ა რ ვ ა რ ა — აქ რისთვის ჩამოხვედი?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — მე? აქ... ერთი განცხადებაა გაზეთში. თანაც მეტყევე ჩამოვიდა. ამბობს, გლუხკაცებმა დათვი ხაფანგში მოამწყვდიესო.

ვ ა რ ვ ა რ ა — დონატი სამზარეულოშია. განცხადება რას შეეხება?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — ეს აღმაშფოთებელია! როგორ მელაპარაკები! ვინმე ლაწირაკი ხომ არა ვარ? ეშმაკმა ნუ იცის...

ვ ა რ ვ ა რ ა — ნუ ცხარობ! მგონი, მამაჩემი მოვიდა. შენ კი, დახე, რას გაცხარ.

(ზვონცოვი ჩქარი ნაბიჯით ადის ზევით, ვარვარა მამას მიეგება. შურა, რომელსაც მწვანე, თბილი ქუროთუკი აცვია და მწვანე ჩაჩი ხურავს, ტელეფონისაკენ გარბის. მამა გააჩერებს და უსიტყვოდ გულში ჩაიკრავს. ბულიჩოვს მღვდელი პავლინი მოჰყვება. მღვდელს იისფერი ანაფორა აცვია).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (შურას ხელს მოხვევს და მაგიდას მიუჯდება, ქალი მამის წითურ, შევალარავებულ თმას ეფერება). დიდძალი ხალხი დაასახინრეს, პირდაპირ საშინელებაა.

პ ა ვ ლ ი ნ ი — იფურჩქნებით, შუროჩკა? მამატიეთ, სალამი ვერ მომიხერხდა.

შ უ რ ა — მე უნდა მოგსალმებოდით, მამაო პავლინ! მაგრამ მამაჩემი დათვივით დამეჭვრა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აბა! წყნარად, შურკა! საით წავა ახლა ეგ ხალხი? უმაქნისები კი ომამდისაც ბლომად იყვნენ. ტყუილად ჩავებით ამ ომში.

პ ა ვ ლ ი ნ ი — (ამოიხრებს). უზენაესი ხელისუფლების მოსაზრებანი...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — იაპონელებთანაც ვერაფერი მოიხარეს და საქვეყნოდ სირცხვილი ჰამეს.

პ ა ვ ლ ი ნ ი — მაგრამ ომი, თვინიერ ნგრევა-მუსერისა, შეგვქენს ვითარცა გამოცდილებას, აგრეთვე...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ერთნი ომობენ — სხვანი ღორობენ.

პ ა ვ ლ ი ნ ი — ისიც უნდა ვთქვათ, რომ ღვთის უნებური არა რა ხდება ამქვეყნად. მაშ რიდასი მაქნისია ჩვენი წუწუნი?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — იცი, რას გეტყვი, პავლინ! საველიევ, თავი დაანებე ქადაგებას... შურკა, სათხილამუროდ ემზადები?

შურა — ჰო, ანტონინას ველოდები.

ბულიჩოვი — კეთილი და პატიოსანი! თუ არ წახვედი, ხუთ წუთში დაგიძახებ.

(შურა გაიქცევა).

პავლინი — დამშვენდა ტანად ასული...

ბულიჩოვი — ტანი კარგი აქვს, მოქნილია. თვალად — ვერაფერი შეილია. დედაც ულამაზო ჰყავდა. კინკასავით ჰკვიანი იყო, მაგრამ ულამაზო.

პავლინი — ალექსანდრა ეგოროვნას თავისებური სახე აქვს, მთლად არაა მოკლებული მიმზიდველობას. მშობელი სადაური ჰყავდა?

ბულიჩოვი — ციმბირელი იყო. შენ ამბობ — ზენაარის ნებაო. ღვთისაგანააო და კიდევ რაღაც... სახელმწიფო სათათბიროზე რაღას იტყვი? სათათბირო საიდანაა?

პავლინი — სათათბირო, ესაა... ასე ვთქვათ, თვით ხელისუფლებისაგან დაშვებული შეკვეცა მისი... ბევრსა ჰგონია საბედისწერო შეცდომააო. მაგრამ უწმინდესი ეკლესიის მსახურს არ მართებს წვრილად მსჯელობა ამა საგანთა შესახებ. ამასთანავე ჩვენს დროში სამღვდელეობას აკისრია სიმხნის გამომუშავება. ტახტისა და სამშობლოს სიყვარულის გაღრმავება.

ბულიჩოვი — სიმხნე სიმხნეა, მაგრამ საცაა წუმბეში მოვადენთ ტყაპანს.

პავლინი — როგორც თქვენთვის ცნობილია, ჩემი ტაძრის წინამძღვარი დავითანხმე, რომ მგალობელთა გუნდი ამრავლოს. ამას გარდა, ვესაუბრე გენერალ ბეტლინგს ახლად აშენებული ტაძრის ზარის შეწირვის თაობაზე თქვენი ზეციერი მეოხის, ეგორის, სახელზე...

ბულიჩოვი — არ მოგცა ფული?

პავლინი — უარი მითხრა და უწონოდ იოხუნჯა კიდევაც სპილენძი პოლკის ორკესტრშიაც არ მიყვარსო! აი, კარგი იქნებოდა, თქვენი შეუძლოდ ყოფნის გამო გაგელოთ ფული.

ბულიჩოვი — (ფეხზე წამოდგება). ზარის რეკვით ავადმყოფობას არ არჩენენ.

პავლინი — ვინ იცის? მეცნიერებისათვის უცნობია სნების მიზეზი. ზოგ უცხოურ სანატორიუმებში მუსიკით მკურნალობენ, გამოიგონია. ჩვენთან არის ერთი მეხანძრე, ის ბუკზე დაკვირვებით მკურნალობს...

ბულიჩოვი — (ღიმილით). რომელ ბუკზე?

პავლინი — სპილენძის ბუკზე. ძალიან დიდი ბუკიაო, ამბობენ!

ბულიჩოვი — რაკი დიდია — მოარჩენს კაცს თუ?

პავლინი — ამბობენ, კიო! უპატივცემულესო ეგორ ვასილევინი, ყველაფერი მოსალოდნელია, რა არ ხდება ამქვეყნად. იღუპალებში ვცხოვრობთ, მრავალგზისი და ამოუცნობელი იღუპალება ვვახვევია გარს. გვგონია, გარშემო ნათელია და ეს ნათელი გამოძინარეობს ჩვენი გონებისაგან, ნამდვილად კი ნათელია მხოლოდ ხორციელი ხედვისათვის, სულს კი გონება მხოლოდ აბნელებს და იქნებ კიდევ აქრობს.

ბულიჩოვი — (ამოიხრბოთ). ეჰეი, სიტყვა არ შემოგაკლდება...

პავლინი — (მეტი აღფრთოვანებით). აბა მაგალითისათვის პროკოფი ნეტარს მივმართოთ, რა ნეტარებაა ცხოვრება ამა კაცისა, რომელსა უგუნურნი უწოდებენ სულელს...

ბულიჩოვი — ააბრუნა ამან თავისი წისქვილი! მშვიდობით, დავიღალე.

პავლინი — გულმხურვალედ ვისურვებ თქვენს ჯანმრთელობას. თქვენთვის მლოცველი... (მიღის).

ბულიჩოვი — (მარჯვენა ფეხს ისინჯავს, ტახტთან ბუზღუნით მიღის). ღორი, გამსკდარა ქრისტეს სისხლითა და ხორციით. გლაფირა, ჰეი...

გარვარა — რა გნებაეთ?

ბულიჩოვი — არაფერი. გლაფირას ვეძახდი. ეგ როგორ გამოწყობილხარ? საით გავიწევია?

გარვარა — მივდივარ სპექტაკლზე, რომელიც მომჯობინებულეებისთვის მოაწყვეს.

ბულიჩოვი — შუშები დაგიკოსებია ცხვირზე? ვითომ გჭირდება? სტყუი, მოდას აპყოლიხარ.

გარვარა — მამა, მოლაპარაკებოდი ალექსანდრას, სულ თავი იშვია, აუტანელი გახდა.

ბულიჩოვი — ყველანი კარგები ხართ! წადი! (ბუზღუნით). აუტანლები. აი ნახათ... გამოვკეთდები და მაშინ გაგცოცხაეთ აქედან!

გლაფირა — მეძახდით?

ბულიჩოვი — ვეძახდი. ჰეი, გლაფირა, რომ იცოდე, რა კარგი ხარ! ჯან-ღონით სავსე, დაჟღაჟა. ჩემი ვარვარა — ნამდვილი ნათრევი კატაა...

გლაფირა — (კიბისაყენ იყურება). მაგისი ბედი, რომ ეგეთია. აბა ლამაზი იყოს, თუ ლოგინში არ დაითრევედით.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — საკუთარ ქალს დავითრევედი! რას ამბობ, სულელო, დაფიქრდი!

გ ლ ა ფ ი რ ა — ვიცი, რასაც ვამბობ. შურას, როგორც უცხოს, ისე სრესთ, სალდათივით!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (გაკვირვებულო). სწორედ ჰკუა დაკარგე! ქალი-შვილზე ეჭვიანობ? ასეთი რამ გულშიც არ გაივლო. სალდათივით... როგორც უცხოსო. ჩავარდნიხარ ხელში სალდათებს? ჰა?

გ ლ ა ფ ი რ ა — რა დროს ეგაა... რა დროს ლაპარაკია. რატომ დამიძახეთ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დონატი გამომიგზავნე. დაიცა! ხელი მომეცია. მაინც გიყვარვარ? სნეულიც გიყვარვარ?

გ ლ ა ფ ი რ ა — (ახლო მივა). ჩემდა ჰქირად ხართ გაჩენილი... ყოჩაღად იყავით, ავადმყოფობას ნუ დაეჩაგვრინებთ (მოშორდება, მირბის).

(ბულიჩოვს ნაღვლიანად ეღიმება, ტუჩებს ილოკავს. თავს გაიქნევს, წამოწევა).

დ ო ნ ა ტ ი — დღეგრძელობა, ეგორ ვასილევჩის!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — იცოცხლე. რა ამბავი მოგიტანია?

დ ო ნ ა ტ ი — კარგი ამბავი. დათვი მოვიხელთეთ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (ამოიხიზრებს). ეჰ, ეგ შურის უფროა, ვინემ სიხარულის. ახლა დათვი საჩემო აღარაა. ტყისას რას იტყვი, გაჩეხეს?

დ ო ნ ა ტ ი — ცოტცოტაობით. ხალხი აღარაა. (შემოდის ქსენია. გამოწყობილია, თითებზე ბეჭდები უბრწყინავს).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — რაო, რა გინდა?

ქ ს ე ნ ი ა — არაფერი... ნეტავ გულთან ახლო არ მიგქონდეს დათვის ამბავი. რაღა დროს შენი ნადირობაა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჩემად იყავი. მაშ ხალხი აღარაა?

დ ო ნ ა ტ ი — ბერიკაცები და ბიჭბუჭებიღა დარჩნენ. თავადს ასწავარი ტყვე მისცეს, მაგრამ ისინი ტყვეში ვერ მუშაობენ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ვინ იცის, დედაკაცებთან უფრო ემარჯვებათ მუშაობა.

დ ო ნ ა ტ ი — არც უმაგისობაა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჰმ... დედაკაცები ახლა დანატრულეები არიან.

ქ ს ე ნ ი ა — ხმა მოდის — დიდი აღვირახსნილობაა სოფელშიო.

დ ო ნ ა ტ ი — ეგ რა აღვირახსნილობაა, აქსინია იაკოვლევნა.

გლეხკაცები გაწყვიტეს, ბავშვებს გაჩენა არ უნდა? ისე გამოდის, რომ ვინც გაწყვიტა, იმანვე უნდა გააჩინოს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგრე გამოდის...

ქ ს ე ნ ი ა — რა ბავშვი უნდა გააჩინონ ტყვეებმა. თუმცა, თუ ჯანიანი მამაკაცია...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დედაკაცი ტუტუცია, რა ხალისია ეგეთმა ბავშვი გაგიკეთოს.

ქ ს ე ნ ი ა — ჩვენი დედაკაცი ჰკვიანია, ჯანიანი მამაკაცები სულ მშში გარეკეს, შინ მარტო... ვეჭილები დარჩნენ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დიდძალი ხალხი დალუპეს.

ქ ს ე ნ ი ა — სამაგიეროდ ვინც დარჩა, უფრო მდიდრულად იცხოვრებს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გამოიცნო განა!

დ ო ნ ა ტ ი — მეფეები ხალხით ვერ ძლებიან.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — რაო, რა თქვი?

დ ო ნ ა ტ ი — ვერ ძლებიან-მეთქი მეფეები ხალხით. თავისიანები ვერ დაუპურებიათ და სხვისები უნდათ დაიპყრონ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგ მართალია, მართალი!

დ ო ნ ა ტ ი — სხვანაირად რას გაიგებ—რა გვაომებს. კიდევ მაგიტომ გვირტყამენ ცხვირში, მაგ სიხარბისათვის.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მართალს ამბობ, დონატ! აი, იაკობიც, ჩემი ნათლული, მაგას ამბობს: „რაც რამ ჰქვეყნად ჰქირია, ყველას სათავე სიხარბეაო“. რასა იქმს იაკობი?

დ ო ნ ა ტ ი — რა უშავს, ჰკვიანი ბიჭია.

ქ ს ე ნ ი ა — გიბოვია შენც ჰკუის კოლოფი! თავხედია, ჰკვიანი კი არა.

დ ო ნ ა ტ ი — ჰკუისაგან სჭირს ეგ თავხედობა, აქსინია იაკოვლევნა. ათამდე დეზერტირი შეაგროვა, ეგორ ვასილევჩის, სამუშაოზე დააყენა. რა უშავს, მუშაობენ, თორემ ისე ჰურბადაცაობით იქცევდნენ თავს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ოჰ, ამას... მოკროუსოვი გაიგებს და ერთ ამბავს ასტეხს.

დ ო ნ ა ტ ი — მოკროუსოვმა იცის. გაუხარდა კიდევ. იმას ცოტა მოეშვა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — უყურე ერთი... (შემოდან ჩამოდის ზონცოვი).

დ ო ნ ა ტ ი — მაშ დათვი...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დათვი შენი ბედი ყოფილა.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — ნება მომეცით, დათვი ბეტლინგს შევთავაზო! თქვენც იცით, რა დახმარებას...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ვიცი, ვიცი! შესთავაზე. თუ არა და არქიელს შესთავაზე.

ქსენია — (ღიმილით). ერთი დამანახა, როგორ ესერის არქიელი დათვს.

ბულიჩოვი — დავილაღე. მშვიდობით, დონატ! სასიკეთო პირი არაფერს უჩანს. რაც ავად გავხდი, ყველაფერი უკუღმა დატრიალდა... (დონატი უხმოდ თავს უკრავს, გადის).

ბულიჩოვი — აქსინია, ერთი შურკა გამომიგზავნე. შენ რას იკლავები, ანდრეი? თქვი პირდაპირ!

ზვონცოვი — ლაპტევის თაობაზე მინდოდა...

ბულიჩოვი — რაო?

ზვონცოვი — ჩემთვის ცნობილი გახდა, რომ იგი არაკეთილსაიმედო ხალხს გადაეკიდა და კობოსოვოს ბაზრობაზე გლუხკაცობას მთავრობის საწინააღმდეგო სიტყვა უთხრა.

ბულიჩოვი — მოეშვი ერთი, ახლა სადღაა ბაზრობები? ვინ გლუხკაცებია? რა გაგიხდათ ეგ იაკობი, რომ ყველანი იმას შეჩენიხართ.

ზვონცოვი — ის რომ... ჩვენი ოჯახის წევრად ითვლება... (შემოდის შურა).

ბულიჩოვი — ვითომ... მაინცადამაინც... შინაურად არ თვლით. ჰოდა, კვირადღეობით აღარც მოდის სადილად. წადი, ანდრეი, დანარჩენს მერე მიახმობ...

შურა — იაკობი დააბეზლა?

ბულიჩოვი — ეგ შენი საქმე არ არის. აქეთ დაჯექი. შენც ყველანი გიჩივიან.

შურა — ვინ ყველანი?

ბულიჩოვი — აქსინია, ვარვარა...

შურა — ეგენი ყველანი არ არიან.

ბულიჩოვი — მე სერიოზულად გელაპარაკები, შურკა.

შურა — სერიოზულად შენ ეგრე არ ლაპარაკობ.

ბულიჩოვი — ყველასთან უხეში ხარ. არაფერს არ აკეთებ.

შურა — თუკი არაფერს ვაკეთებ, მაშ როდის ვუხეშობ?

ბულიჩოვი — არავის ყურს არ უგდებ.

შურა — ყველას ყურს ვუგდებ. მაგრამ ვაი მაგ ყურის გღებას, წითურო!

ბულიჩოვი — თვითონ ხარ ჩემზე უარესი წითური. მეც ისე არ მელაპარაკები, როგორც საჭიროა. გასალანძლი ხარ, მაგრამ არ მინდა გლანძლო.

შურა — რაკი არ გინდა, საჭიროც არ ყოფილა.

ბულიჩოვი — ამას უყურე. არ გინდა — არცაა საჭირო. ეგრე ცხოვრებას რა სჯობს, მაგრამ არ იქნება!

შურა — ვინ გვიშლის?

ბულიჩოვი — ყველანი... ყველანი გვიშლიან. შენ მაგას ვერ გაიგებ.

შურა — შენ მასწავლე, რომ გავიგო, რათა ხელი არავინ შემეშალოს.

ბულიჩოვი — მაგის სწავლა არ იქნება. რა გინდა, აქსინია, რას დახეტილობ, რას დაეძებ?

ქსენია — ექიმი მოვიდა, ბაშკინიც გელოდება. ალექსანდრა, გაისწორე კაბა, როგორ ზიხარ?

ბულიჩოვი — (დგება). აბა დაუძახე ექიმს. წოლა მწყინს. მამძიმებს. აბა მოუსვი, შურკა! ფრთხილად. მანდ ფეხი არ გადაგიბრუნდეს!

ექიმი — გამარჯობა. თავს როგორ გრძნობთ?

ბულიჩოვი — შეუძლოდ ვარ. რიგიანად ვერ მწამლობ, ნიფონტ გრიგორევიჩ.

ექიმი — აბა-აბა წავიდეთ თქვენს ოთახში...

ბულიჩოვი — (ექიმს მიჰყვება). შენ ყველაზე მწარე, ყველაზე ძვირფასი წამლები გამომიწერე. მე, ძმაო, უსათუოდ უნდა მოვეჯობინდე. მომარჩენ — საავადმყოფოს აგაგებ და უფროსად დაგაყენებ... რაც გინდა, გააკეთე... (გადას. ქსენია, ბაშკინი).

ქსენია — რა თქვა ექიმმა?

ბაშკინი — კიბოაო, ღვიძლის კიბო.

ქსენია — ღმერთო ჩემო, რას არ გამოიგონებენ.

ბაშკინი — საშიში ავადმყოფობააო, ამბობს.

ქსენია — რა თქმა უნდა! ყველას თავისი საქმე სხვისაზე ძნელად მიაჩნია.

ბაშკინი — ცუდ დროს გახდა ავად! ირგვლივ ფული ისე ცვივა, როგორც გახვრეტილი ჯიბიდან. მათხოვრები ათასების პატრონები ხდებიან. ეს კი...

ქსენია — მაშ, მაშ! მდიდრდებიან, ოჰ, რას მდიდრდებიან!

ბაშკინი — დოსტიგაევი ისე გაიბერა, ტანისამოს შეუკვრელი დადის. ლაპარაკი მარტო ათასებითლა ემარჯვება. ეგორ ვასილევჩის კი თითქოს გონება დაეხნა. წელან თქვა, „ისე მიცხოვრია, ნამდვილი საქმის გემო არ მინახავსო“. რას უნდა ნიშნავდეს ეს?

ქსენია — ეგ მეც შევამჩნიე — როგორღაც ცუდად ლაპარაკობს.

ბაშკინი — ცხოვრება შენი და შენი დის ფულით დაიწყო. განა არ უნდა გაებევრებინა?

ქსენია — შევცდი, მოკვი, დიდი ხანია ვიცი, რომ შევცდი. ნო-

ქარს გავყევი ცოლად და იმას არა, რომელიც უმჯობესი იყო. შენ რომ გამოგყოლოდი — უფრო მშვიდი ცხოვრება მექნებოდა. ამასთან კი — ღმერთო ჩემო! რა თინაზია! რა არ ამიტანია მავისაგან. სადღაც შვილი გაჩინა და კისერზე დამასვა. სიძე — იყო და, რაც უარესი გამონახა, ის მომიყვანა. მეშინია, მოკეი პეტროვიჩი, ჩემი ქალი და სიძე დამტოვებენ ცარიელზე, კარდაკარ სასიარულოდ გამიხდიან საქმეს...

ბაშკინი — ყველაფერი შესაძლებელია. ომია! ომის დროს არც სირცხვილი, არც სიბრალულია.

ქსენია — შენ ჩვენი ძველი მსახური ხარ, მამაჩემმა დაგაყენა ფეხზე, იფიქრე ჩემზე.

ბაშკინი — ვფიქრობ კიდევ...

(ზონცოვი შემოდის).

ზვონცოვი — ექიმი წავიდა?

ქსენია — არა, აქ არის.

ზვონცოვი — მოკეი პეტროვიჩი, როგორაა მაულის საქმე?

ბაშკინი — ბეტლინგი არ ღებულობს.

ზვონცოვი — რამდენი უნდა ძივცეთ?

ბაშკინი — ხუთ ათასზე ნაკლები არა.

ქსენია — მძარცველი! ბერიკაცი კია!

ზვონცოვი — ქანას მეშვეობით მივცეთ?

ბაშკინი — ასე ვართ შეთანხმებული.

ქსენია — ხუთი ათასი რაში?

ზვონცოვი — ახლა ფული დაფოლღებულია.

ქსენია — სხვის ჯიბეში მაინც...

ზვონცოვი — ჩემი სიმამრი თანახმაა?

ბაშკინი — მაგის გასაგებად მოვედი, თანახმაა თუ არა.

ექიმი — (გამოდის — ზონცოვს ხელს ჰკიდებს). აი რა ვითხრათ.

ქსენია — აბა, რით გაგვახარებთ?

ექიმი — ავადმყოფი, რაც შეიძლება დიდი ხანი უნდა იწვეს. ძალიან ვნებს — ყოველგვარი საქმე, აღელვება, გაბრაზება. სიმშვიდე და სიმშვიდე. ამას გარდა... (უჩურჩულებს ზონცოვს).

ქსენია — რატომ არ შეიძლება, რომ მე მითხრათ — მე ცოლი ვარ.

ექიმი — არის ისეთი რამ, რასაც ქალებთან ვერ ვიტყვით. (ისევ ჩურჩულებენ). დღეს სალამოსვე მოვაწყოთ.

ქსენია — რა უნდა მოვაწყოთ?

ექიმი — კონსილიუმი, ექიმთა ბჭობა...

ქსენია — ღმერთო ჩემო...

ექიმი — ეგ საშიში არაა. მშვიდობით ბრძანდებოდეთ. (მიდის).
ქსენია — როგორი მკაცრია. აბა რა იქნება! ხუთ წუთში ხუთი მანეთი უნდა. სამოცი მანეთი საათში... აბა!

ზვონცოვი — ამბობს — ოპერაცია დასჭირდებაო.

ქსენია — უნდა გაჭრან? არა — ეგ არა. გაჭრის უფლებას არ მივცემ.

ზვონცოვი — ყური მიგდეთ, ეგ დიდი უვიცობაა. ქირურგია მეცნიერებაა...

ქსენია — მიმიფურთხებია შენი მეცნიერებისათვის. ესეც შენ შენც უხეშად მელაპარაკები.

ზვონცოვი — მე ზრდილობაზე კი არ ვლაპარაკობ, თქვენს გაუნათლებლობას მოგახსენებთ...

ქსენია — არც შენ მყავხარ დიდად განათლებული! (ზონცოვი ხელს ჩაიქნევს და მოშორდება. შემოდის გლაფირა).

ქსენია — საით გარბიხარ?

გლაფირა — საწოლი ოთახიდან ზარის რეკვავა.

(ქსენია გლაფირას მიჰყვება, ორივენი ეგორთან მიდიან).

ზვონცოვი — რა ცუდ დროს გახდა ავად ჩემი სიმამრი.

ბაშკინი — ჰო. შეგაწუხებს. ახლა ისეთი დროა, ხალხი ჯამბაზივით ფულს ჰაერში იჭერს.

ზვონცოვი — ჰმ... თანაც რევოლუცია იქნება.

ბაშკინი — მაგას მაინცდამაინც კარგი თვალით არ ვუყურებ. რევოლუცია ხუთ წელსაც იყო. უაზრო რამაა.

ზვონცოვი — ხუთში ამბობება იყო და არა რევოლუცია. მაშინ მუშები და გლეხები შინ იყვნენ, ახლა ფრონტზე არიან. ახლა რევოლუცია მოხელეების, გუბერნატორების და მინისტრების წინააღმდეგ იქნება მიმართული.

ბაშკინი — ღმერთმა ქნას — ეგრე იყოს! მოხელეები ნამდვილ ტიპაზე უარესები არიან. ჩაგეჭიდებიან და მორჩა...

ზვონცოვი — მეფეს ქვეყნის მართვის თავი არა აქვს.

ბაშკინი — მაგეებს ვაჭრებშიც ამბობენ. ვითომ ვიღაც გლეხმა დედოფალს წირვა გამოუყვანა. (ვარვარა კიბზეა, უსმენს).

ზვონცოვი — ჰო. გრიგორი რასპუტინი.

ბაშკინი — ჯადოქრობისა არა მჯერა რა.

ზვონცოვი — საყვარლებისა გჯერა?

ბაშკინი — ზღაპარს ჰგავს. დედოფალს ასობით გენერალი ჰყავს.

ვარვარა — სისულელეებს ლაპარაკობთ.

ბ ა შ კ ი ნ ი — ყველანი ასე ლაპარაკობენ, ვარვარა ეგოროვნა. მე მაინც მგონია, უმეფოდ ყოფნა არ შეიძლება!

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — მეფე პეტერბურგში კი არ უნდა გაყვდეს — თავში უნდა გვეჯდეს. გათავდა სპექტაკლი?

ვ ა რ ვ ა რ ა — გადასდეს. ვილაც რევიზორი ჩამოვიდა — საღამოს დაჭრილების ეშელონი ჩამოვა, ხუთასამდე კაცი. ადგილი კი არაა.

გ ლ ა ფ ი რ ა — მოკეი პეტროვიჩი, თქვენ გეძახიან.
(ბაშკინი მიდის, მაგიდაზე დასტოვებს თბილ კარტუსს).

ვ ა რ ვ ა რ ა — რა გულს უშლი მაგას. განა არ იცი, რომ დედაჩემის ჯამუშაა. კრიჟანგის ათი წელია, მაგ კარტუსს დაატარებს. სულ გაზეთილია. არ მესმის, რა გაქვს საერთო მაგ თაღლითთან.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — დამეხსენ ერთი! მინდა ფული დავეცესნო. ბეტლინგს ქრთამი უნდა...

ვ ა რ ვ ა რ ა — ხომ გითხარი, ამას ღიზა დოსტიგაევა მოაწყობს ქანას საშუალებით-თქო. იაფიც დავგიჯდება...

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — მოგალორებს ღიზავეტა...

ქ ს ე ნ ი ა — (ქმრის ოთახიდან). დააჯერეთ, რომ უნდა იწვეს! დიდის და მოკეის აგინებს... ღმერთო ჩემო!

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — შენ წადი, ვარია...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (აცვია ხალათი და თქვის ფანჯრები). აბა კიდევ რაო? უბედურებაა ომი?

ბ ა შ კ ი ნ ი — (უკან მოჰყვება). ვინ დაობს?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ვისთვისაა უბედურება?

ბ ა შ კ ი ნ ი — ჩვენთვის.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ვინ ჩვენთვის? შენ არ ამბობდი, ომის გამო მილიონობით ფული კეთდებაო? ჰა?

ბ ა შ კ ი ნ ი — მაშ, ხალხისათვის... ჩანს...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ხალხი გლეხკაცია. გლეხკაცისათვის კი სულ ერთია: გინდ უცოცხლია, გინდ მომკვდარა. ესეც შენი სიმართლე.

ქ ს ე ნ ი ა — გეყოფა, ნუ ბრაზობ! გაწყენს...

ბ ა შ კ ი ნ ი — აბა, რას ამბობთ? ეგ სადაური სიმართლეა?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ნამდვილი სიმართლეა! ესაა სწორედ სიმართლე. პირდაპირ გეუბნები. ჩემი საქმე — მოგებაა. გლეხკაცობისა კი — პურის მოყვანა, საქონლის შექმნა. სხვა რაღა სიმართლე გინდა?

ბ ა შ კ ი ნ ი — ეგ ხომ ეგრეა, მაგრამ მაინც...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — რაღა „მაინც“? რას ფიქრობ, როცა მე მპარავ?

ბ ა შ კ ი ნ ი — რატომ გინდათ, რომ მაწყენიოთ?

ქ ს ე ნ ი ა — რას უყურებ, ვარვარა? უთხარი რაიმე! მაგას წოლა ურჩიეს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მაშ ხალხი გადარდებს?

ბ ა შ კ ი ნ ი — თანაც ხალხში მეუბნებით! ვიპარავ! მაგას დამტკიცება სჭირდება!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დასამტკიცებელი არაფერია. ეგ ყველამ იცის. ქურდობა კანონიერი საქმეა. შენი წყენა რა შუაშია. წყენისაგან უკეთესი არ გახდება, უარესი იქნები. თანაც შენ არ იპარავ, მანეთი იპარავს. თვითონ ისაა თავი და თავი ქურდი...

ბ ა შ კ ი ნ ი — მაგას მარტო იაკობ ლაბტევი იტყვის.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სწორედ ის ამბობს. აბა, გასწი. ქრთამი კი ბეტლინგს არ მისცეთ. საკმარისია, რაც მიგვიცია. კუბოდაც ეყოფა და სულდარადაც იმ ბებერ ეშმაკს! რას მოგროვილხართ აქ? რას უცდით?

ვ ა რ ვ ა რ ა — ჩვენ არაფერს არ ველოდებით.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ვითომ არაფერს? რაკი ეგრეა, თქვენ-თქვენ საქმეზე წადით. საქმე ხომ გაქვთ? აქსინია, უბრძანე ჩემს ოთახში ჰაერი გაწმინდონ. სული მეხუთება მკავე წამლის სუნი დგას. ჰო — გლაფირამ კენკრის ბურახი მომიტანოს.

ქ ს ე ნ ი ა — ბურახი არ დაგეღვევინებდა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გასწი, გასწი. მე თვითონ ვიცი, რაც დამეღვევინებდა და რაც არა.

ქ ს ე ნ ი ა — (მიდის). ეგ რომ გცოდნოდა...
(ყველანი გადიან).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (მაგიდას შემოუვლის. მასზე ხელდაყრდნობილი სარკეში იუურება და ხამალა ამბობს): ცუდადაა შენი საქმე, ეგორ. ცხვირ-პირი ისე ჩამოგუხვავებია, ძმაო... თითქოს შენი არააო...

გ ლ ა ფ ი რ ა — (ლანგარით ჰიჭა რძეს შემოიტანს). აი, რძე მოგიტანეთ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგ კატას წაუღე. მე ბურახი მომიტანე, კენკრისა.

გ ლ ა ფ ი რ ა — ბურახი, მიბრძანეს, არ მოგიტანოთ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგრე გიბრძანეს და მაინც მოიტა. დაიცა! როგორ გგონია, მოვეკვდები?

გ ლ ა ფ ი რ ა — არა და არა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — რატომ?

გ ლ ა ფ ი რ ა — არ მჯერა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — არ გჯერა? არა, ძმაო, ჩემი საქმე წასულია! ძალიან ცუდადაა, ვიცი!

გ ლ ა ფ ი რ ა — არ მჯერა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჯიუტი. აბა, ბურახი მოიტანე! ნარინჯოვანსაც დავლევე, სასარგებლოა. (მიდის ბუფეტთან). ჩაუკეტიათ ეშმაკის კერძებს, ღორებს დამიხედეთ! მიფრთხილდებიან! გამოდის, რომ ამათი პატი-მარი ვარ, ტყვე...

მოქმედება მეორე

ბულიჩოვების სასტუმრო ოთახი. ზვონცოვი და ტიატინი კუთხეში პატარა მრგვალ მაგიდას უსხედან, მაგიდაზე ბოთლით ღვინო დგას.

ზვონცოვი — (თამბაქოს წვეთით). ვაიგე?

ტიატინი — მართალი ვითხრა, ანდრეი, არ მომწონს ეგ საქმე...

ზვონცოვი — ფული ხომ მოგწონს?

ტიატინი — ფული, სამწუხაროდ, მომწონს.

ზვონცოვი — მაინც ვინ გებრალეზა?

ტიატინი — ჩემი თავი, რა თქმა უნდა...

ზვონცოვი — შენც ვიპოვია საბრალო ვინმე რაღა!

ტიატინი — მაინც, იცი, მე ჩემი თავის ერთადერთი მეგობარი ვარ.

ზვონცოვი — გიჯობს ფილოსოფიას თავი დაანებო და საქმეზე იფიქრო.

ტიატინი — აკი ვფიქრობ. ძალიან განებვიერებული ქალია, ძალიან ძნელად შეეგუება კაცი.

ზვონცოვი — გაეყარე.

ტიატინი — ფული მაგას დარჩება...

ზვონცოვი — ისე მოვიქცევით, რომ შენ დაგრჩეს. შურკას მორჯულება მე მომანდე.

ტიატინი — მართალი ვითხრა...

ზვონცოვი — ისე, რომ მაგის გათხოვებასაც დაეშურებიან და მზითვასაც გაუღიდევენ.

ტიატინი — ეგ ძალიან მოგიფიქრებია! რამდენია მზითვი?

ზვონცოვი — ორმოცდაათი.

ტიატინი — ათასი?

ზვონცოვი — მაშ არა და ღილი.

ტიატინი — მართლა?

ზვონცოვი — ხელს მომიწერ ათასის თამასუქზე

ტიატინი — ათასის?

ზვონცოვი — არა, მანეთის, რა უცნაური ხარ!

ტიატინი — ბეე-რია...

ზვონცოვი — მაშინ — შევწყვიტოთ ლაპარაკი.

ტიატინი — შენ... ყველაფერს მაგას სერიოზულად ამბობ?

ზვონცოვი — ფულზე არასერიოზულად მხოლოდ ბრყვებზე ლაპარაკობენ.

ტიატინი — (ღიმილით). ეშმაკმა წაიღოს... მშვენიერი აზრია.

(შემოდის დოსტიგაევი).

ზვონცოვი — მიხარია, რომ რაღაც ვაიგე. შენ, ინტელიგენტ-პროლეტარს, ამ მძვინვარე დღეებში არ შეგიძლია...

ტიატინი — ჰო, ჰო, რა თქმა უნდა. მაგრამ მე უკვე სასამართლოში მეჩქარება.

დოსტიგაევი — რას აღუღლებინხარ, სტეპაშა?

ზვონცოვი — რასპუტინი მოვიგონეთ.

დოსტიგაევი — შენ იმის ბედს დახედე! გაგონილა, უბრალო ციმბირელი გლეხი რომ ეპისკოპოსებს, მინისტრებს შაშს ეთამაშებოდეს, ათი ათასებს ატრიალებდეს, ათი ათასზე ნაკლებ ქრთამს არ იღებდეს? ნამდვილად ვიცი, არ იღებდა. რას ყლურწავთ? ბურგონულს? ეგ ღვინო მძიმეა, ეგ სადილზე უნდა დალიოთ, თქვე უკულტუროებო, თქვენა!

ზვონცოვი — რას ფიქრობთ, როგორაა ჩემი სიმამრი?

დოსტიგაევი — რა საფიქრებელია, ფიქრი რად უნდა. შენ, ეი, სტეპაშა, ჩემთვისაც მოგეტანა ჰიქა. (ტიატინი მძიმე-მძიმედ გაღის). ბულიჩოვი, მართალი ვითხრა, ცუდი შესახედავია! საშიშ მდგომარეობაშია...

ზვონცოვი — მეც ისე მგონია, რომ...

დოსტიგაევი — ჰო, ჰო! სწორედ ეგრეა! თანაც ძალიან ეშინია სიკვდილისა, ამიტომ უსათუოდ მოკვდება. შენ ეს ამბავი გაათვალისწინე. ჩვენი ცხოვრება ისეა მოწყობილი, რომ პირის დაღება არას გარგებს, ჯიბეში ხელების ჩაწყობაც არ იქნება. სახელმწიფოს ჯებირს ყოველი მხრიდან ლორები ანგრევენ, რევოლუცია რომ იქნება, ამას გუბერნატორიც ხვდება...

ტიატინი — (შემოდის). ეგორ ვასილევიჩი სასადილო ოთახში გამოვიდა.

დოსტიგაევი — (გამოართმევს ჰიქას). გმადლობ, სტეპაშა. გამოვიდაო, ამბობ? ჩვენც იქით წავიდეთ.

ზვონცოვი — მრეწველებს, მგონი, ესმით თავიანთი როლი...

(შემოდის ვარვარა, ელიზავეტა).

დოსტიგაევი — მოსკოველ მრეწველებს? როგორ არა, ეს-
მით!

ელიზავეტა — გუგულებივით გალობენ, ბულიჩოვი კი ისე
ღრიალებს, ყურთასმენაა წაღებულ!

დოსტიგაევი — რისგანაა, რომ ამერიკა აღორძინდა? იმი-
ტომ, რომ იქ ხელისუფლება თვითონვე ამერიკელებს უპყრია...

ვარვარა — ჟანა ბეტლინგოვას სერიოზულად სჯერა, რომ
ამერიკაში მზარეული ქალებიც კი ბაზარში ავტომობილით დადიან.

დოსტიგაევი — შესაძლებელია. თუმცა... ალბათ, სიცრუეა.
ვარიუმა, სულ სამხედროებთან დაწინაწალებ. პოდპოლკოვნიკი გინდა
იყო?¹

ვარვარა — ეგ ძველია! რას ოცნებობ, ტიატინ?

ტიატინი — ისე რა, საერთოდ...

ელიზავეტა — (სარკის წინ). გუშინ ჟანამ მშვენიერი ანეგდოტი
მიამბო! ყვავილივით ანეგდოტი იყო.

დოსტიგაევი — აბა, აბა, რა გიამბო?

ელიზავეტა — მამაკაცებთან არ ითქმის.

დოსტიგაევი — კაი ყვავილი ყოფილა!

(ვარვარა რაღაცას უჩუჩულებს ელიზავეტას).

ელიზავეტა — ჩემო ქმარო! სანამ ბოთლის ფსკერს არ დაი-
ნახავ, მანამ აქ იქნები?

დოსტიგაევი — ვითომ რაო, ვის რას ვუწლი?

ელიზავეტა — (ტიატინს). თქვენ, სტეპაშა, იცით ფსალმუნის:
„ნეტარ არს კაცი, რომელი არა მივიდა ზრახვასა უღვთოთასა და გზა-
სა ცოდვილთასა არა დადგა...“?

ტიატინი — რაღაც მაგონდება...

ელიზავეტა — (ხელს მოჰკიდებს). ყველანი ესენი უღვთო ცოდ-
ვილნი არიან, თქვენ კი, ყმაწვილი კაცი, გაჩენილი მთვარისათვის, სი-
ყვარულისათვის და სხვათათვის, არა? (მიღის).

დოსტიგაევი — რა მოლაქლაქეა!

ვარვარა — ვასილი ეფიმოვიჩ, დედაჩემმა და ბაშკინმა დეილა
მელანია დაიბარეს.

დოსტიგაევი — იღუმენია? ოჰო, ეგ მომსხო ნადირია! ეგ
დოსტიგაევისა და ზვონცოვის ფირმის წინააღმდეგ წავა. წინააღმ-
დეგ! ის იმის მომხრეა, რომ აბრაზე ქსენია ბულიჩოვა და დოსტი-
გაევი ეწეროს...

ზვონცოვი — მაგან შეიძლება ფულიც მოითხოვოს უკან.

დოსტიგაევი — რამდენია მელანიას ფული? სამოცდაათი
ათასი?

ზვონცოვი — ოთხმოცდაათი.

დოსტიგაევი — ეგ კარგი ფარაა! საკუთარია თუ მონასტ-
რისა?

ვარვარა — მაგას ვინ გაიგებს?

დოსტიგაევი — გაგებით გაიგება. გაგება ყველაფრისა შეი-
ძლება! აგე, გერმანელებმა მარტო ის კი არ იციან, რამდენი ჯარისკა-
ცი გვყავს ფრონტზე, ისიც კი იციან, თვითვე ჯარისკაცს რამდენი
ტილი ჰყავს.

ვარვარა — სერიოზული რამ გეთქვათ...

დოსტიგაევი — ჩემო ვარიუშკა, არც ვაჭრობა შეიძლება
და არც ომი, თუკი ვერ დაგივლია, რამდენი ფული გაქვს ჯიბეში.
მელანიას ფულის ამბავი შეიძლება ასე გაიგოს კაცმა: არის ერთი მან-
დილოსანი სეკლეტეია პოლუბოიარინოვა. ეს მანდილოსანი მეუფე
ნიკანდრის ღამისთევათა მონაწილეა. ხოლო ნიკანდრს, რა ფულიც
უნდა იყოს, ყველას დათვლა უყვარს. გარდა ამისა, საეპარქიო საბ-
ჭოში არის ერთი კაცი — ის სამარქაფოდ მოვიტოვოთ. შენ, ვარიუშ-
კა, პოლუბოიარინოვას მოელაპარაკე, თუკი ფარა მონასტრისა გამო-
დგება — თვითონ გესმით. რა იქნა ჩემი ღამაში, სად გადაიკარგა?

გლაფირა — სასადილო ოთახში გთხოვენ.

დოსტიგაევი — გვეჩქარება. აბა წავიდეთ?

ვარვარა — (თითქოს კალთით სეპარქელს გამოედო). ანდრეი, მიშვე-
ლე ერთი, გჯერა მაგისი?

ზვონცოვი — რომელი სულელი მე მნახე.

ვარვარა — აჰ, როგორი თაღლითია! დეიდაჩემის ამბავი მე
კარგად მოვიფიქრე... ტიატინს რა ვუყოთ?

ზვონცოვი — დავაჯერებ.

ვარვარა — ეგ საქმე საჩქაროა.

ზვონცოვი — რატომ?

ვარვარა — დასაფლავების შემდეგ დიდი ხნის ცდა მოგვიხდე-
ბა. მამაჩემს კი გულიც სუსტი აქვს. გორდა ამისა, მე სხვა მიზეზიც
მაქვს.

(გავლენ. შემოდის გლაფირა, ზიზღით თვალს გააყოლებს. სუფრიდან ჭურჭელს
აღაგებს. შემოდის ლატევი).

გლაფირა — გუშინ ხმა დაყარეს შენზე, დაიჭირესო.

ლატევი — რას ამბობ? მგონი, მართალი არაა.

გლაფირა — შენ სულ ხუმრობ.

¹ რუსულად სიტყვათა თამაშია, მინდა პოდპოლკოვნიკი ვიყო
მინდა პოლკოვნიკის ქვეშ ვიყო.

ლ ა ბ ტ ე ვ ი — საქმელი გამოილია, ცხოვრება საამურია.
გ ლ ა ფ ი რ ა — მაგ ხუმრობას გადააყოლებ თავს.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — კარგ ხუმრობაში არავის ურტყამენ, აქებენ. მამ
იაშუტკას ცული ხუმრობისათვის ხედება.
გ ლ ა ფ ი რ ა — ასე, ჩემო ემელია! იქ შურასთან ტონკა დოსტი-
გაევაა.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ბრრ. ეგ არ მინდა!
გ ლ ა ფ ი რ ა — აქ ხომ არ დაფუძახო შურას?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — აი ეგ კარგი იქნება. როგორაა ბულიჩოვი?
გ ლ ა ფ ი რ ა — (გაჯავრებით). სადაური ბულიჩოვია შენი. ნათ-
ლია!
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ნუ ჯავრობ, დეიდა გლაშა.
გ ლ ა ფ ი რ ა — ცუდადაა.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ცუდადო? მოიცა, მოიცა! შიმშილი აწუხებს ჩემს
მეგობრებს, დეიდა გლაშა, ვერ იშოვი ერთ-ორ ფუთ ფქვილს? იქნებ
ერთი ტომარაც გეშოვნა.
გ ლ ა ფ ი რ ა — შენი გულისათვის ბატონებს ხომ არ მოვპარავ?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ეგ ხომ პირველი არ იქნება! სულ ერთია, წინა-
თაც შეგიცოდავს. ეგ ცოდვა ჩემზე მოაგდე! ბიჭები ჭამის მაღაზე
არიან. შენ კი ამ სახლში შენი შრომის საფასური მეტი გერგება, ვინემ
ბატონებს.
გ ლ ა ფ ი რ ა — მომისმენია შენი არაკები! ხვალ დონატს ფქვილს
უგზავნიან. ერთ ტომარას იმას გამოვართმევ. (მიღის).
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — აი გაიხარე! (ჯდება ტახტზე, მაგრად ღამოქნარებს,
ცრემლს მოიწმენდს. ვარშემო მიმოიხედავს).
ქ ს ე ნ ი ა — (ბუზღუნით შემოდის) ისე გარბიან, თითქოს ეშმაკები
იყვნენ და საკმეველი დაენახოთ...
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — გამარჯობა...
ქ ს ე ნ ი ა — ოჰ, ოჰ, აქ რას უზიხარ?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — აბა რა, უნდა ვიარო?
ქ ს ე ნ ი ა — ხან დაიკარგება, ხან კიდევ გამოჩნდება! თითქოს
დამალობანას გვეთამაშება. ნათლიაშენი ავადაა, ყური მაინც შეი-
ბერტყე...
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — მეც ავად გავხდე?
ქ ს ე ნ ი ა — თქვენ ყველანი გიყები ხართ და სხვებსაც აგიყებთ.
რას გაიგებ! გაიგე, რას ამბობენ, მეფე გალიაში უნდა მოამწყვდიო-
ნო, როგორც ემელკა პუგაჩოვი? ტყუიან, ალბათ, პეიტარო?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ყველაფერი შესაძლებელია, ყველაფერი.
გ ლ ა ფ ი რ ა — აქსინია იაკოვლევნა, ერთი წუთით.

ქ ს ე ნ ი ა — რაო, რა ამბავია? წუთით არ დაგასვენებენ... ღმერ-
თო ჩემო... (გაღის).
შ უ რ ა — (შემობრბის) გამარჯობა!
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — შუროჩკა, მოსკოვში მივდივარ, ფული არა მაქვს.
ხელი გამიმართე!
შ უ რ ა — ოცდაათი მანეთი მაქვს.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ორმოცდაათი რომ გქონდეს, ა?
შ უ რ ა — გიშოვი.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — სალამოთი, მატარებლისათვის? იქნება?
შ უ რ ა — კი, ყური მიგდე: რევოლუცია მოხდება?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — უკვე დაიწყო, განა გაზეთებს არ კითხულობ?
შ უ რ ა — გაზეთების არაფერი მესმის.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ტიატინს ჰკითხე.
შ უ რ ა — იაკობ, მართალი მითხარი, ვინ არის ან რა არის ტია-
ტინი.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ერთი ამას უყურე! ნახევარი წელია ყოველდღე
ხედავ.
შ უ რ ა — პატიოსანი კაცია?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — რა უშავს... პატიოსანია.
შ უ რ ა — ეგრე გაუბედავად რად ამბობ?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — დოყლაპიაა. არეული ვინმეა დაიჩაგრა.
შ უ რ ა — რატომ?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — უნივერსიტეტის მეორე კურსიდან გამოაგდეს.
ძმასთან მუშაობს გადამწერად. ძმა კი...
შ უ რ ა — ზვონცოვი თაღლითია!
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — ლიბერალია, კადეტი, ისინი კი საერთოდ ცოტა
მოითაღლითებენ. ფული გლაფირას გადაეცი. ის მომაწვდის.
შ უ რ ა — გლაფირა და ტიატინი გეხმარებიან?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — რაში უნდა დამეხმარონ?
შ უ რ ა — ნუ მასხარაობ, იაშკა! გესმის ყველაფერი. მეც მინდა
დაგეხმარო, გესმის?
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — (გაჯავრებით) ეგ რა მოგდის, გოგო, თითქოს მხო-
ლოდ დღეს გამოიღვიძე?
შ უ რ ა — (გაბრაზებით) არ გაბედო ჩემი დაცინვა! შენ სულელი
ხარ.
ლ ა ბ ტ ე ვ ი — იქნებ სულელი ვიყო, მაგრამ მაინც მინდოდა გა-
მეგო...
შ უ რ ა — ვარვარა მოდის!

ლაპტევი — აბა, რმისი ნახვა არ მინდა.

შურა — წავიდეთ... ჩქარა.

ლაპტევი — (მხარზე ხელს მოხვევს) მართლა და მართლა, რა მოგვიდა?

(გავიდნენ და კარი გახურეს).

ვარვარა — (გაიგონა, როგორ გაიჩხარუნა კარის კლიტემ, მივა; სახელურს გასინჯავს). შენა ხარ, გლაფირა? (პაუზა) იქ არის ვინმე? იღუშა... (ჩქარა მიდის).

(შურა დონატს მოათრევს).

დონატი — სად მიმათრევ, შურკა...

შურა — დაიცა! თქვი, მამაჩემს ქალაქში პატივს სცემენ?

დონატი — მდიდარ კაცს პატივს ყველგან სცემენ. შენ სულ ანცობ...

შურა — პატივს სცემენ თუ ეშინიათ?

დონატი — თუ არ შეეშინდებათ, არც სიყვარული ექნებათ.

შურა — კი მაგრამ რისთვის უყვართ?

დონატი — უყვართ. რისთვის, არ ვიცი.

შურა — იცი კია, რომ უყვართ?

დონატი — ის? როგორ ვითხრა? მეეტლევებს თითქოს უყვართ, იმათ არ ევაჭრება, რამდენს სთხოვენ, იმდენს აძლევს. მეეტლე კიდევ, რა თქმა უნდა, სხვას ეტყვის. ჰოდა, ეგრეა...

შურა — (ფეხის ბაკუნით) დამციინი?

დონატი — რათა? სიმაართლეს ვამბობ.

შურა — შენ ძალიან გაავდი! სულ სხვა კაცი გახდი!

დონატი — როგორი უნდა ვიყო! დამაგვიანდა.

შურა — შენ მამას აქებდი.

დონატი — არც ახლა ვაგინებ. ყველას თავისი ნაკლი აქვს.

შურა — ყველანი მატყუარები ხართ.

დონატი — (თავზალუნული ამოიოხრებს) ნუ ჯავრობ! გაბრაზებით ვერაფერს დაამტკიცებ.

შურა — გასწი! ვამიგონე, გლაფირა... ვილაც მოძვრება... (ფარდის უკან დაიმალება).

(შემოდის ალექსეი დოსტიგაევი, პეწნიკი, აცეია გალიფე, შვედური კურტაკი, სულ თასებით და ჯიბეებით გაწყობილი).

ალექსეი — თქვენ სულ ლამაზდებით, გლაშა.

გლაფირა — (პირქუშად). სასიამოვნო მოსასმენია.

ალექსეი — ჩემთვის არასასიამოვნოა (გზას გადაუღობავს გლაფირას). არ მომწონს კარგი, თუკი ჩემი არ არის.

გლაფირა — ჩამომეხსენით, გეთაყვა.

ალექსეი — მიბრძანდი. (მთქნარებით შეხედავს საათს).

(შემოდის ანტონინა, ცოტა ხნის შემდეგ — ტიატინი).

შურა — შენ, მგონი, მოახლე გოგოებსაც ეკურკურები?

ანტონინა — მაგისათვის სულ ერთია, თუ გინდა თვეში იყოს.

ალექსეი — მოახლე გოგოებს რომ ტანთ გახალო, ბატონიანთ ქალებს არაფრით არ დაუვარდებიან.

ანტონინა — გესმის? ახლა ისე ლაპარაკობს, თითქოს ფრონტზე კი არ იყო, დუქანში ეგდო...

შურა — წინათაც ეგეთი უქნარა იყო, მაგრამ ენით ეგეთი გულადი არ გახლდათ.

ალექსეი — საქმეშიც მომდგამს გულადობა.

ანტონინა — რას ტყუის! ლაჩარია, ლაჩარი. ეშინია, დედინაცვალმა არ შეაცდინოს.

ალექსეი — რას როშავ, სულელო!

ანტონინა — თანაც აუტანლად ძუნწია. იცი, იმ დღეს, როცა სიბილწეს არ მეტყვის, ოც კაპიკს ვაძლევ. ესეც იღებს!

ალექსეი — ტიატინ! თქვენ მოგწონთ ანტონინა?

ტიატინი — დიახ, ძალიან.

შურა — მე?

ტიატინი — სიმაართლე ვითხრათ?

შურა — რა თქმა უნდა, სიმაართლე!

ტიატინი — მაინცდამაინც არა.

შურა — უყურე! ეგ მართალია?

ტიატინი — დიახ.

ანტონინა — არ დაუჯერო, ეგ გამოძახილივით გაიმეორა.

ალექსეი — თქვენ, ტიატინ, ნეტამც ანტონინა შეგერთოთ, სწორედ თავი მომაბეზრა.

ანტონინა — აი ხეპრე! გასწი აქედან! ორსულ მოსარეცხეს ჰგავხარ.

ალექსეი — (წელზე ხელს მოხვევს). იფ! არისტოკრატო! ნუ შეჭამონ... მზისუშვირონ... სე მოვეტონ!...

ანტონინა — თავი დამანებეთ!

ალექსეი — სიამოვნებით (ცეკვავს ანტონინასთან ერთად).

შურა — ჩვენბ სულაც არ მოგწონვართ, ტიატინ?

ტიატინი — რისთვის ვინდათ ეგ იცოდეთ?

შურა — მინდა. მაინტერესებს.

ალექსეი — რა პირი დაგილია? მაგას უნდა, რომ შეირთო. ახლა

1 სე მოვეტონ — ეს ცული ტონია (ფრანგ).

ყმაწვილი ქალები სულ იმას ფიქრობენ, როგორმე გმირთა ქვრივები გაეზღდეთო. რადგან — ულუფა, შარავანდედი, პენსია...

ანტონინა — მაგას ჰგონია, რომ ეგ გონებამახვილობად ჩამოერთმევა.

ალექსეი — ჩემს გზას ვეწევი. ტონკა, გამაცილე მისაღებოთახამდე.

ანტონინა — არ მინდა!

ალექსეი — მე მინდა. სერიოზულად, წამო!

ანტონინა — ალბათ, რაიმე სისულელე იქნება.

შურა — ტიატინ, თქვენ სამართლიანი ადამიანი ხართ?

ტიატინი — არა.

შურა — რატომ?

ტიატინი — სამართლიანობა ხელს არ მძღვეს.

შურა — თუკი თქვენ ეგრე ლაპარაკობთ, მაშ სამართლიანი ყოფილხართ. აბა ახლა ერთბაშად მითხარით: თქვენ გირჩიეს, შურას ცოლობა სთხოვეთ?

ტიატინი — (თამბაქოს გააბოლებს, ცოტა მოგვიანებით პასუხობს). მირჩიეს.

შურა — მერე თქვენ გესმით, რომ ეს ცუდი რჩევაა?

ტიატინი — მესმის.

შურა — ნუთუ თქვენ... არ მგონია! მე ვფიქრობდი, თქვენ...

ტიატინი — ცუდი იფიქრეთ ალბათ.

შურა — არა, თქვენ შესანიშნავი ხართ! იქნებ ცბიერობთ? მართალ კაცს თამაშობთ, რომ მერე მომატყუოთ.

ტიატინი — ძალა არ მეყოფა. თქვენ ჰკვიანია, ავი და ანცი ხართ მამათქვენივით. სიმართლე გითხრათ, თქვენი მეშინია. ისეთი წითური ხართ, როგორც ეგორ ვასილევჩიია. სახანძრო მაშხალას ჰგავხართ.

შურა — ტიატინ, თქვენ კარგი ვინმე ბრძანდებით, ან არადა საშინელი ეშმაკი ხართ.

ტიატინი — სახეც არაჩვეულებრივი გაქვთ.

შურა — სახეზე იმიტომ ჩამოაგდეთ ლაპარაკი, რომ ლახვარი შეამსუბუქოთ? არა, თქვენ ეშმაკი ხართ!

ტიატინი — როგორც გინდათ, ისე იფიქრეთ. ჩემი აზრით, თქვენ უსათუოდ რაღაც ბოროტს ჩაიდენთ. მე შევეჩვიე ხელაყრობილ ცხოვრებას, თითქოს დამნაშავე გოშია ვიყო.

შურა — რა დანაშაული მივიძღვით?

ტიატინი — არ ვიცი. იქნებ ის, რომ გოშია ვარ, კბილები არ მაქვს, კბენა არ შემიძლია.

ანტონინა — (შემოდის). სულელმა ალიოშკამ კინალამ ამაგლიჯა ყური... ფულიც ყალთაბანდივით ამწაპნა. სმას გადაპყვება ნამდვილად! მე და ეგ ისეთი უმაქნისნი ვართ, ვაჭრუკანის ნაშიერნი. გეცინება არა?

შურა — ტონია, დაივიწყე, რაც მაგაზე შენთვის ცუდი მითქვამს.

ანტონინა — ტიატინზე? კი მაგრამ, რა გითქვამს? აღარ მახსოვს.

შურა — აი, რომ ჩემი ცოლად შერთვა უნდა...

ანტონინა — მერე აქ რაა ცუდი?

შურა — ფულისათვის.

ანტონინა — ჰო, ეგ კი! ეგ ღორბააა, ტიატინ!

შურა — სამწუხაროა, რომ შენ არ მოგისმენია, როგორ მპასუხობდა შეკითხვებზე.

ანტონინა — ვარუშული სიტყვებია. გახსოვს შუბერტის „ვარუმი“?

ტიატინი — განა შუბერტისაა?

ანტონინა — ვარუმი ძალიან გავს მარაბუ-ჩიტს, არის ასეთი უსახური ფრინველი... აფრიკაში.

შურა — მაგას რაებს იგონებ?

ანტონინა — მე ძალიან მიყვარს საშიშარი რამ. როცა რამე საშიშარია, ის უკვე მოსაწყენი არ არის. მიყვარს ბნელში ჯდომა და ცდა, აბა როდის შემოცოცდება დიდი გველი...

ტიატინი — (ჭიჩქილით). ეგ რომელი, სამოთხეში რომ იყო?

ანტონინა — არა, უფრო საშინელი.

შურა — რა მაქციერა ხარ. ყოველთვის გამოიგონებ რაიმე ახალს, დანარჩენები სულ ერთსა და იმავეს გაიძახიან: ომი — რასბუტინი — დედოფალი — გერმანელები, ომი — რევოლუცია...

ანტონინა — შენ იქნები მსახიობი ანდა მონაზონი.

შურა — მონაზონიო? სისულელეა!

ანტონინა — მონაზვნად ყოფნა ძალიან ძნელია, ყოველთვის ერთი და იგივე როლი უნდა ითამაშო.

შურა — მე მინდა ისეთი კახა ვიყო, როგორც ზოლას ნანაა.

ტიატინი — აი თურმე რა გქონიათ გუნებაში! ფუი!

შურა — მე მინდა გავხარუნა ხალხი, შური ვიძიო.

ტიატინი — ვისზე იძიო შური? რისთვის?

შურა — იმიტომ, რომ მე წითური ვარ... იმიტომ რომ მამაჩემი ავადაა... ყველაფრისათვის! აი, რევოლუცია რომ დაიწყება, მაშინ ავუშვებ აფრებს! ნახავთ!

ანტონინა — შენ გჯერა, რომ რევოლუცია იქნება?
შურა — კი, მჯერა!
ტიატინი — რევოლუცია იქნება.
გლაფირა — შურა, დეიდა მელანია ჩამოვიდა, ეგორ ვასილევინს უნდა აქ მიიღოს.
შურა — უფ, დეიდა! აბა ჩემთან გავიქცეთ, ახალგაზრდებო! ტიატინ, თქვენ ძალიან პატივს სცემთ თქვენს ძმას?
ტიატინი — ის ჩემი ბიძაშვილია.
შურა — ეგ პასუხი არ არის.
ტიატინი — ვგონებ, ნათესავეები საერთოდ ნაკლებ პატივს სცემენ ერთმანეთს.
შურა — აი, მესმის პასუხი!
ანტონინა — შეწყვიტეთ მოსაწყენი ბაასი.
შურა — ძალიან სასაცილო ხართ, ტიატინ!
ტიატინი — რა გაეწყობა.
შურა — სასაცილოდ იცვამთ.
(გავიღწენ. გლაფირა კარს აღებს. იმ კარში, სადაც გავიღწენ ახალგაზრდები, ეგორ ბულიჩოვი დგას. დარბაისლურად შემოდის ილუმენია მელანია, ხელში კვერთხი აქვს. გლაფირა თავდახრილი დგას და ხელით კარის ფარდა უჭირავს).
მელანია — კიდევ აქა ხარ, მრუშო? არ გაუგდინხართ? მალე გაგაგდებენ!
ბულიჩოვი — მაშინ მონაზვნად წაიყვანე. მაგას ფული აქვს.
მელანია — ა, შენ ხარ? ჰოი, ეგორ, როგორ გამოცვლილხარ, ღმერთო ჩემო!
ბულიჩოვი — გლაშა, დაკეტე კარი, რომ აქეთ არ შემოძვრენ, დაჯექი... უღირსესო! რომელ საქმეზე ვილაპარაკოთ?
მელანია — ვერა გმგელიან ექიმები? ხედავ, უფალი ითმენს ერთი დღე, ითმენს ერთი წელი, ერთი საუკუნე...
ბულიჩოვი — ღმერთის ამბავი — შემდეგ, ახლა — საქმეზე. ვიცი, ჩამოხვედი, რათა შენს ფულზე ილაპარაკო.
მელანია — ფული ჩემი არაა, მონასტრისაა.
ბულიჩოვი — ეგ სულ ერთია. რა გაწუხებს? გეშინია — მოგვედები და ფული დაგეკარგება?
მელანია — დაკარგვით არ დამეკარგება, მაგრამ არც ის მინდა, რომ სხვის ხელში ჩავარდეს.
ბულიჩოვი — მაშ, საქმიდან გინდა ამოიღო? ჩემთვის სულ ერთია, ამოიღე. მაგრამ იცოდე, წააგებ! ეხლა მანეთი ისე მრავლდება, როგორც სალდათის ტილი. თანაც ისე ცუდად არა ვარ, რომ მოეკვდე...

მელანია — არა ვუწყით არცა დღე, არცა ქამი, ოდეს მოვა სიკვდილი. ანდერძი თუ დაგიწერია?
ბულიჩოვი — არა!
მელანია — დროა. დაწერე! ვაითუ უფალმა გიხმოს...
ბულიჩოვი — რაში ვესაჭიროები?
მელანია — კადნიერება შენი დაუტევე! იცი, რომ მაგის მოსმენა არ მიეყარს და თანაც ჩემი პატივი...
ბულიჩოვი — კარგი ერთი, გეყოფა, მაღაშა! ერთმანეთს შემწვარ-მოხრაკულს ვიცნობთ, ფული წაიღე. ბულიჩოვს ბევრი აქვს.
მელანია — კაპიტალის საქმიდან ამოღება არ მსურს, თამასუქები კი აქსინიაზე მინდა გავაფორმო. აი ამას გატყობინებ წინასწარ.
ბულიჩოვი — ეგრე იყოს, ეგ შენი საქმეა. მაგრამ ვინიცობაა მოგკვდი, ზგონცოვი აქსინიას გაფცქენის. ვარკარა კი ხელს მოუშართავს...
მელანია — ეგ როგორ ალაპარაკდი? თითქოს ახლებურად? ბრაზი აღარ გეტყობა.
ბულიჩოვი — ჩემი ბრაზი სხვა მხარეს მიემართე. აბა მოდი, ახლა ღმერთზე ვილაპარაკოთ, უფალზე, სულზე.
მე ახალგაზრდას ბევრზე ბევრი მიაგვაცია,
მაგრამ დავბერდი, ახლა სულზე უნდა ვიფიქრო...
მელანია — აბა... რა გაეწყობა, ილაპარაკე!
ბულიჩოვი — აი, შენ, მაგალითად, ღმერთს ემსახურები დღისით და ღამით, როგორც გლაფირა ემსახურება მე.
მელანია — ნუ მკრეხელობ! ჰკუა დაჰკარგე? გლაფირა ღამით როგორ ემსახურება?
ბულიჩოვი — გითხრა?
მელანია — ნუ მკრეხელობ-მეთქი, გეუბნები! გონს მოდი!
ბულიჩოვი — ნუ ღრიალებ! მე ხომ უბრალოდ გელაპარაკები, გაზეპირებულ ლოცვებს არ გეუბნები. ადამიანური სიტყვებით მოგმართავ. აი, გლაფირას უთხარი: მალე გაგაგდებენო. მაშ გჯერა, რომ მალე მოგკვდები? ეგ რისთვის? ვასკა დოსტიგაევი ცხრა წლით ჩემზე უფროსია და ცოტათი უფრო თაღლითი, მაგრამ ჯანზეა და იცოცხლებს. ცოლი პირველი ხარისხისა ჰყავს... მე, რა თქმა უნდა, ცოდვილი ვარ, ხალხი დამიჩაგრავს და საერთოდ... ყოველ მხრივ ცოდვილი ვარ. მაგრამ ყველანი ერთმანეთს ჩაგრავენ, სხვანაირად არ იქნება, ასეთია ცხოვრება.
მელანია — შენ ჩემ წინაშე, ხალხის წინაშე კი ნუ ინანიებ. ღვთის წინაშე მოინანიე. ხალხი არ გაპატიებს. ღმერთი კი მოწყა-

ლეა. თვითონ იცი: ძველ დროს ყაჩაღები სცოდავდნენ, ხოლო როგორც კი მიაგებდნენ უფალს უფლისას — მოიპოვებდნენ სულს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მან ესე, თუ ფულს მოიპარავ და ეკლესიას მისცემ, ქურდი კი არა, წმიდანი იქნები.

მ ე ლ ა ნ ი ა — ეგო-ორ! მკრეხელობ, ყურს არ დაგიგდებ! სულელი არა ხარ, უნდა გაიგო: თუ ღმერთმა არ ინება — ეშმაკი ვერ გაცდუნებს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მადლობელი ვარ!

მ ე ლ ა ნ ი ა — რისი?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დამამშვიდე. ისე გამოდის, რომ ღმერთი ნებას აძლევს ეშმაკს, გვაცდუნოს! მაშ ის ეშმაკისა და ჩემი კომპანიონა ყოფილა ცოდვილ საქმეებში...

მ ე ლ ა ნ ი ა — (წამოღება). ეს სიტყვები... შენი სიტყვები... ისეთია, რომ თუკი მეუფე ნიკანდრს ეტყვის კაცი მაგას...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — რა შეცდომა მომივიდა?

მ ე ლ ა ნ ი ა — წარმართო! იფიქრე, რა გიზის მაგ სნეულ თავში? ხომ გესმის — უკეთუ ღმერთი ხელს არ შეგიშლის და ეშმაკი გაცდუნებს, მაშ ღმერთმა შენგან პირი იბრუნა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — პირი იბრუნაო? ა? რისთვის? იმისათვის, რომ ფული მიყვარდა, ქალები მიყვარდა, შენი სულელი და ფულისათვის შევირთე, შენი საყვარელი ვიყავი. ამისათვის იბრუნა პირი, ერთი შენც... მჩხვანა ყვაო! დამჩხავი უაზროდ!

მ ე ლ ა ნ ი ა — (განცვიფრებული) მაგას რას ამბობ, ეგორ? გაგიყდი? ღმერთო, შემიწყალე...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დღედაღამ ლოცვა-ვედრებაში ხარ და ვის ვევედრები, თვითონაც არ იცი.

მ ე ლ ა ნ ი ა — ეგორ! უფსკრულში მიექანები! ჯოჯოხეთის ხახაში... ასეთ დროს... ყველაფერი ინგრევა, მეფეთა ტახტს ბოროტი ძალები არყევენ. ანტიქრისტეს დროა... ეგებ განკითხვის დღეც ახლოა...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გაიხსენა რაღა! განკითხვა... მეორედ მოსვლა... აჰ, შე ყვაო! შემოფრინდი, დამჩხავლე! წადი, გამეცალე, წადი შენს ბუნაგში. გოგოები და კრებულის დედაკაცები ლოშნე. ფულის მაგიერ კი აი რას მიიღებ ჩემგან, აჰა! (უჩვენებს ბრანწს).

მ ე ლ ა ნ ი ა — (თავზარდაცემული, სავარძელში ჩაგარდნას არაფერი უკლა). პოი, არამზადავ...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გლაფირაა მრუში? შენ? შენ ვინ ხარ?

მ ე ლ ა ნ ი ა — სტყუი... სტყუი... (წამოხტება) თაღლითი! მალე ჩაძალღდები! ჭია!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გასწი გამეცალე, ცოდვაში არ ჩამადგმევიწიო ფენი...

მ ე ლ ა ნ ი ა — გველო... წყეულო...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (მარტო დარჩება, ღრიალებს, მარჯვენა ფერდზე ისვამს ხელს, ყვირის). გლაფირა! ჰეი...

ქ ს ე ნ ი ა — რა მოგივიდა? სადაა მელანია?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გაფრინდა.

ქ ს ე ნ ი ა — ნუთუ ისევე წალაპარაკდით?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — დიდი ხნით მოიკალათე აქ?

ქ ს ე ნ ი ა — სიტყვა არ უნდა მათქმევიწიო, ეგორ? სულ აღარ მელაპარაკები, თითქოს ავეჯი ვიყო! აბა, ეგრე რად მიყურებ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მიდი, მიდი, მისცხე!

ქ ს ე ნ ი ა — ეს რა ამბავი დაიწყო ჩვენთან! წარღვნაა. შენმა სიძუქამ თავისთან, მალლა სამიკიტნო მოაწყო, დილიდან დაღამემდე ხალხი ირევა, რაღაცაზე თათბირობენ. გუშინ შევიდი ბოთლი წითელი გადახუხეს, არაყიც ბლომად... მეეზოვე იზმაილი ჯავრობს — პოლიცია აღარ ასვენებს, სულ იმას ეკითხებიან: ვინ დადის ჩვენთან? ისინი კი სულ მეფეზე და მინისტრებზე ლაპარაკობენ. ყოველდღე სამიკიტნოა გამართული. თავი რას ჩაპკიდე?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მიდი, მიდი, მისცხე! ახალგაზრდობაში მაყვარდა სამიკიტნო და მუსიკა.

ქ ს ე ნ ი ა — მალაშა რისთვის ჩამოვიდა?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სიცრუე, აქსინია, შენ არ გიხდება! სამაგისოდ სულელი ხარ.

ქ ს ე ნ ი ა — ნეტავ სად რა ვიცრუე?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აქ იცრუე. მელანია შენთან შეთანხმებით მოვიდა, რათა ფულზე ილაპარაკოს.

ქ ს ე ნ ი ა — როდის უნდა შეეთანხმებოდი, რას ამბობ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — კარგი, გეყოფა. მოკეტე...

(შემოდინ გამოცოცხლებული დოსტიგაევი, ზვონცოვი, პავლინი).

დ ო ს ტ ი გ ა ე ვ ი — გამიგონე, ეგორ, ნახე რა ჩამოიტანა მამა პავლინმა მოსკოვიდან?..

ქ ს ე ნ ი ა — დაწოლილიყავ, ეგორ!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აბა, გისმენ... მამაო!

პ ა ვ ლ ი ნ ი — კარგი ცოტა რამ შემიძლია გითხრა, თანაც, მე რომ მკითხონ, კარგიც იყლია. რამეთუ იმაზე უკეთესის, ვინემ ომამდე ვცხოვრობდით, არაფრის მოგონება არ შეიძლება.

დ ო ს ტ ი გ ა ე ვ ი — არა, პროტესტს ვაცხადებ, არა! (ზვონცოვი და მისი სიდედრი ჩურჩულებენ).

ქსენია — ტირის.

დოსტიგაევი — ვინ ტირის?

ქსენია — იღუმენია.

დოსტიგაევი — რა მოსვლია?

ბულიჩოვი — წადით, ნახეთ რამ შეაშინა. შენ კი, მამაო, დაჯექი, მიაბზე ყველაფერი.

დოსტიგაევი — საინტერესოა, რის სიბრაღული ატირებს მელანიას.

პავლინი — დიდი შფოთი შედგა მოსკოვში. გონებრივად მომწიფებული ადამიანებიც ირწმუნებიან, მეფე მისი უილაჯობის გამო უნდა შეიცვალოსო.

ბულიჩოვი — თუკი ოცზე მეტი წელი უილაჯო არ იყო.

პავლინი — ძალნი ცაცისანი იშრიტებიან დროისაგან.

ბულიჩოვი — ცამეტ წელს, როცა რომანოვები სამას წელს ზეიმობდნენ, ნიკოლოზმა ხელი ჩამომართვა. მთელ ხალხს უხაროდა. მთელ კოსტრომას.

პავლინი — ეგ ეგრე იყო. მართლაც გახარებული იყო ხალხი.

ბულიჩოვი — მაშ რაღა მოხდა? აი სათათბაროც არის. არა, საქმე მეფე როდია. საქმე თვით ფესვია...

პავლინი — ფესვია სწორედ თვითმპყრობელობა.

ბულიჩოვი — ყოველი კაცი თავისი თვითმპყრობელია... თავისი ძალით. აი ეგ ძალა სადაა? ომში თავი არ უჩენია.

პავლინი — სახელმწიფო სათათბირომ ძალთა დაშლას შეუწყო ხელი.

ელიზავეტა — (ყარში გამოჩნდება). თქვენ, მამაო პავლინი, აღსარებას ამბობთ?

პავლინი — ეგ რა კითხვაა?

ელიზავეტა — სადაა ჩემი ქმარი?

პავლინი — აქ იყო.

ელიზავეტა — დღეს რა მკაცრი ხარო, მამაო პავლინი! (გაქრება).

ბულიჩოვი — მამაო...

პავლინი — რას იტყვი?

ბულიჩოვი — სულ მამანი არიან: ღმერთი — მამაა, "ეფე — მამაა, შენ მამა ხარ, მე მამა ვარ. ძალა კი არ გვაქვს. ყველანი სიკვდილს ვყავართ კლანჭებში. მე ჩემს თავზე არას ვამბობ, ომზე და დიდ სიკვდილზე გეუბნები. თითქოს ცირკში ვეფხვი მიუხიეს ხალხს.

პავლინი — თქვენ, ეგორ ვასილევჩი, დამშვიდდით...

ბულიჩოვი — რა დამამშვიდებს? ვინ დამამშვიდებს? რით? აბა შენ დამამშვიდე, მამაო! ძალა მაჩვენე.

პავლინი — საღმრთო წერილი, ბიბლია იკითხეთ, მაგალითად, იესუ ნავეს გახსენება არ იქნება ურიგო. რჯული...

ბულიჩოვი — დაეხსენ. რის რჯული! ეგ ზღაპარია. მზეს ვერ შეაჩერებთ. სტყუით!

პავლინი — წუწუნი უდიდესი ცოდვია. სულითა მშვიდითა მორჩილად უნდა მიიღო სასჯელი ჩვენი ცოდვილი ცხოვრებისათვის.

ბულიჩოვი — შენ სიმშვიდე გამოიჩინე, როცა წინამძღვარმა, ალექსეი გუბინმა გაწყენინა? სასამართლოში უჩივლე, ზვონცოვი ვეჭოლად მოიწვიე. შენ არქიელი გამოგეჭომაგა. მე რომელ სასამართლოში ვუჩივლო ჩემს ავადმყოფობას? უდროო სიკვდილს? შენ გულმშვიდად შეხვდები სიკვდილს? სულითა მშვიდითა? არა — აღრიალდები, აკვნესდები.

პავლინი — ეგეთი სიტყვების მოსმენას ჩემი ხარისხი ნებას არ მრთავს, რამეთუ სიტყვები ეგე...

ბულიჩოვი — კარგია, პავლინი! შენ ხომ ადამიანი ხარ. ანაფორა შენი საღებავია. იმის ქვეშ ადამიანი ხარ, ისეთივე, როგორიც მე. აი, ექიმი ამბობს შენზე — გული ცუდი აქვს, ქონი მოედო.

პავლინი — საით მივყავართ ასეთ ლაპარაკს? იფიქრეთ და შეძრწუნდით! ოდითგანვე დადგენილია...

ბულიჩოვი — დადგენილია, მაგრამ ეტყობა, მტკიცედ ვერა.

პავლინი — ლევ ტოლსტოი ერეტიკოსი იყო, ურწმუნობისათვის კინალამ ანათემას მისცეს. სიკვდილს კი, ვითა მხეცმა, ტყეში შეაფარა თავი.

ქსენია — ეგორ ვასილევჩი, მოკეი მოვიდა, ამბობს, იაკობი ღამით ეანდარმებს დაუპატიმრებიათო, ახლა კითხულობს...

ბულიჩოვი — აბა, მადლობელი ვარ, მამაო პავლინი... ჩაგონებისათვის! მე შენ კიდევ... შეგაწუხებ. დაუძახე ბაშკინს, აქსინია! უთხარი გლაფირას — ფაფა მომიტანოს. თანაც ნარინჯოვანი!

ქსენია — არაუი არ იქნება.

ბულიჩოვი — ყველაფერი შეიძლება, გასწი! (მიმოხედავს, ჩაიჭირილებს ბუხლუნით) მამა... პავლინი... ფილინი, შენ, ეგორ, თამბაქო უნდა მოსწიო. ბოლი კარგია, ყველაფერი როდი ჩანს. აბა, რაო, მოკეი?

ბაშკინი — როგორ ბრძანდებით, ეგორ ვასილევჩი?

ბულიჩოვი — უკეთ და უკეთ. იაკობი დააპატიმრეს?

ბაშკინი — დიახ, წუხელ ღამით. თავის მოჭრაა!

ბულიჩოვი — მარტო დაიჭირეს?

ბ ა შ კ ი ნ ი — ამბობენ, — ვილაც მესაათეც და კიდევ მასწავლებელი ქალი კალმეიკოვა, რომელიც ალექსანდრა ეგოროვნას გაკვეთილებს აძლევდა. ცეცხლფარეში ერიხონოვი, ცნობილი მემბობენ. სულ ათამდე კაციო.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სულ მეფის დამხობის მომხრენი არიან?

ბ ა შ კ ი ნ ი — სხვადსხვა გზას ადგანან: ერთნი მეფის მოწინააღმდეგენი არიან, მეორენი — ყველა მდიდრის მოწინააღმდეგენი... ამბობენ, მუშებმა თვითონ მართონო სახელმწიფო...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სისულელეა!

ბ ა შ კ ი ნ ი — რა თქმა უნდა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სმაში წააგებენ სახელმწიფოს.

ბ ა შ კ ი ნ ი — სხვანაირად არ იქნება.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჰო... ერთიც ვნახოთ... არ წააგონ?

ბ ა შ კ ი ნ ი — აბა რას იზამენ უპატრონოდ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მართალია. შენა და ვასკა დოსტიგაევი რომ არ იყოთ, ცხოვრება რა იქნებოდა?

ბ ა შ კ ი ნ ი — თქვენც მეპატრონე ხართ...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აბა, მაშ რა გგონიათ? მეც ვარ. როგორ მღერიათ, რას ამბობ?

ბ ა შ კ ი ნ ი — (ამოიხრბეს). ზურგი ვაქციოთო ძველ ადათ-წესებს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მერე?

ბ ა შ კ ი ნ ი — ჩამოვიშოროთ ფეხთაგან მტკერი...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სიტყვით ლოცვას ჰგავს.

ბ ა შ კ ი ნ ი — ეგ სადაური ლოცვაა? გვეზიზღებაო მეფე... სასახლე...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ოჰო-ჰო! სამფეხა ეშმაკები! (ჩაფიქრდება) მერე შენ რაღა გინდა?

(გლადირას შემოაქვს ფაფა და არაყი).

ბ ა შ კ ი ნ ი — მე? არაფერი.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აბა რისთვის მოხვედი?

ბ ა შ კ ი ნ ი — მინდა გკითხოთ, ვინ დავაყენო იაკობის ადგილას?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სერგეი პოტაპოვი.

ბ ა შ კ ი ნ ი — ეგეც მაგის ჭკუისაა — არც ღმერთიო, არც მეფეო.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგეც?

ბ ა შ კ ი ნ ი — ნება მიბოძეთ, მოკროუსოვი შეგთავაზოთ. ძალიან იწვევს ჩვენსკენ. წიგნიერი კაცია, გამგები.

გ ლ ა ფ ი რ ა — ფაფა გაცივდება.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — პოლიციელი? ქურდბაცაცა? რა უნდა?

ბ ა შ კ ი ნ ი — ახლა პოლიციაში საშიშია სამსახური, ბევრი თავს ანებებს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგრე. საშიშიაო? აი, ეგ ვირთაგვები!.. კეთილი, მოვიდეს პოტაპოვი. ხვალ დილით გასწი... გლაშა... მებუკე მოვიდა?

გ ლ ა ფ ი რ ა — სამზარეულოში ზის.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ფაფას მოვრჩები და აქ შემოიყვანე. რისგან არის, რომ სახლში ასეთი სიჩუმეა?

გ ლ ა ფ ი რ ა — ყველანი ზევით არიან.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (გადაჰკრავს არაყს). არიან და იყენენ. რას ჩამოგიშვია ცხვირი?

გ ლ ა ფ ი რ ა — ნუ სვამ, თავს გაუფრთხილდი, ნუ ავადმყოფობ დაეხსენ ყველაფერს, გაეცალე მაგათ. ჭიებივით შემოგსევდიან... ცოცხლად შეგჭამენ! წავიდეთ... ციმბირში წავიდეთ...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გამიშვი, მტკივა!

გ ლ ა ფ ი რ ა — ციმბირში წავიდეთ, მე ვიმუშავებ... აბა აქ რას უყურებ, რას აკეთებ? არავის არ უყვარხარ. ყველანი შენს სიკვდილს ელიან.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გეყოფა, გლაშა... გულს ნუ მიწვრილებ. მე ყველაფერი ვიცი, ყველაფერს ვხედავ! ვიცი, ჩემთვის რა ხარ... შენ და შურკა - აი მთელი ჩემი მონაგარი. სხვებმა გამიმეტეს... ეგების კიდევ მოვჯობინდე... დაუძახე მებუკეს, აბა...

გ ლ ა ფ ი რ ა — ფაფა გეჭამათ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეშმაკს წაუღია ფაფა! შურკას დაუძახე... (მარტო დარჩენილი, ხარბად ყლურწავს არაყს სირჩას სირჩაზე).

(შემოდის მებუკე. სასაცილოა, ჩია, მხარზე ღვედით შალითიანი ბუკი მოუვლია).

მ ე ბ უ კ ე — სალამი და კარგად ყოფნა თქვენს მართებულებას!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (გაკვირვებული) სალამი. დაჯექი. გლაშა, კარები გამოკეტე. აი თურმე როგორი ყოფილხარ...

მ ე ბ უ კ ე — ასეთი გახლავართ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჰო, ავთვალე ხარ! აბა მიაშვებ, როგორ არჩენ ხალხს?

მ ე ბ უ კ ე — ჩემი მკურნალობა მარტივია, თქვენო მართებულე-ბავ, მაგრამ ხალხი აფთიაქის წამლების ყლაპვას მიეჩვია და ჩემი აღარ სჯერათ, ასე რომ ფულს წინასწარ ვითხოვ.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგ კარგი მოგიგონებია! მომარჩენ კია?

მ ე ბ უ კ ე — ასობით მომირჩენია.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მაინც ვერ გამდიდრებულხარ.

მ ე ბ უ კ ე — კეთილი საქმით ვინ გააღიდრებულა!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგრე გგონია? რა ავადმყოფობას არჩენ?
მ ე ბ უ კ ე — ყველა ავადმყოფობა ერთნაირად მიმდინარეობს,
მიზეზია მუცელში დაგროვილი ცუდი ჰაერი, ასე რომ ყველაფრისა-
გან ვარჩენ...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (ჩაიცინებს) ყოჩაღ! აბა ერთი ბუკი მაჩვენე...
მ ე ბ უ კ ე — მანეთის გადახდა შეგიძლიათ?
ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — შევძლებ. მოძებნევა. გლაშა — გაქვს მანე-
თი? აპა. ცოტას იღებ.
მ ე ბ უ კ ე — ეგ დასაწყისისაა. (გახსნის ტომარას, ამოიღებს
ბუკს).

(შემორბის შურა).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — როგორი სამოეარია... შურკა, კარგი მკურნა-
ლია, აბა ჩაბერე!

(მეზუჟე ჩაახველებს, ჩაბერავს, არც ისე ხმამაღლა, ახველებს).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სულ ეგ არის?
მ ე ბ უ კ ე — დღეში ოთხჯერ ხუთ-ხუთი წუთი და მორჩა და გა-
თავდა!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — სულს გააცხებს კაცი, არა? მოკვდება?
მ ე ბ უ კ ე — არასოდეს! ასობით კაცი მოვარჩინე!
ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჰო. აბა ახლა სიმართლე თქვი: როგორ გგო-
ნია, ვინა ხარ შენ, სულელი თუ გაიძვერა?

მ ე ბ უ კ ე — (ამოიხიზრებს) აი, თქვენც არ გჯერათ, სხვების არ
იყოს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (სიცილით) ბუკს ნუ ინახავ! პირდაპირ მითხარ:
სულელი ხარ თუ გაიძვერა? ფულს მოგცემ!

შ უ რ ა — ნუ აწყენინებ, მამაჩემო!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მე არ ვაწყენინებ, შურკა! რა გქვია შენ, ექი-
მო?

მ ე ბ უ კ ე — გავრილო უვეკოვი...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გავრილო? (იცინის) ფუი, ეშმაკო... ნუთუ გავ-
რილო?

მ ე ბ უ კ ე — სულ უბრალო სახელია... არავის არ ეცინება!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მაინც ვინა ხარ: სულელი თუ თაღლითი?

მ ე ბ უ კ ე — თექვსმეტ მანეთს მომცემთ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — გლაშა, მოიტანე! საწოლ ოთახშია... რატომ
თექვსმეტი, გავრილო?

მ ე ბ უ კ ე — შევცდი! მეტი უნდა მომეთხოვა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მაშ სულელი ყოფილხარ?

მ ე ბ უ კ ე — არა, მე სულელი არა ვარ...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მაშ გაიძვერა ხარ?
მ ე ბ უ კ ე — არც გაიძვერა ვარ... მოგეხსენებათ: თუ არავენ მო-
იტყუე, თავს ვერ გაიტან.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აი ეგ სწორია! ცუდია, ძმაო, მაგრამ ეგრე კია.
შ უ რ ა — განა მოტყუება სირცხვილი არაა?

მ ე ბ უ კ ე — რილასი სირცხვილია, თუკი სჯერათ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — (აღლევებით). ეგეც მართალია! გესმის, შურკა?
ეს მართალია! მღვდელი პავლინი ეგეთს ვერ იტყვის! ვერ გაბედავს!

მ ე ბ უ კ ე — სიმართლისათვის უნდა მომიმატოთ. პირჯვრის
მადლმა! ზოგიერთს ბუკი შევლის.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მჯერა, ოცდახუთი მიეცი მაგას, გლაშა, კიდევ
მიეცი. მიეცი ყველაფერი!

მ ე ბ უ კ ე — აი მაგისათვის... უმდაბლესი მადლობა მომიხსენე-
ბია. ეგების გასინჯოთ... ბუკი? ეშმაკმა ნუ იცის, რას წარმოადგენს,
ღმერთმანი, შევლის!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — არა, მადლობელი ვარ! ეპეი! შენ, გავრილო, გა-
ვრილო (იცინის). შენ... ეი, რა გითხრა. ერთი გასინჯე, ოღონდ მაგრად.

(მეზუჟე ყურთასმენის წამლებად უკრავს. გლაშა შეშინებულ უცქერის
ბულიჩოვს. ყურდაცობილი შურა იცინის).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მისცხე, რაც ძალი და ღონე გაქვს!

(შემორბიან დოსტიგაევი, ზვონცოვები, ბაშკინი, ქსენია).

ვ ა რ ვ ა რ ა — რა არის ეს, მამა?

ქ ს ე ნ ი ა — ეგ რა წამოგიწყია?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — (მეზუჟეს). მთვრალი ხარ?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ხელი არ ახლოთ, არ გაბედო! აბა, დააყრუე
ეგენი. გავრილო! გაბრიელ მთავარანგელოზი სამყაროს დასასრულს
იუწყება.

ქ ს ე ნ ი ა — ო, ო, ჭკუაზე შეირყა...

ბ ა შ კ ი ნ ი — (ზვონცოვს). ხედავთ?

შ უ რ ა — გესმის, მამა? ესენი ამბობენ, ჭკუიდან შეცდაო! წა-
დით! მეზუჟე! გასწით!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — არ უნდა! ჩაბერე, გავრილო! მეორედ მოსე-
ლა! ბოლო ეღება სამყაროს... ჩაბერე!

ფ ა რ დ ა

მოქმედება მისამე

სასადილო ოთახი. ყველაფერი თავისი ადგილიდან დაძრული ჩანს. სუფრა აუ-
ლაგებელია. მაგიდაზე დგას სამოვარი, მალაზიის პაკეტები, ბოთლები. კუთხეში
ჩემოდნებია, ერთ მათგანს ალაგებს მონასტრის მხეველი ტაისია, რომელსაც
წოწოლა ქუდი ხურავს. მასთან ახლო გლაფირა დგას, ხელში ლანგარი უჭი-
რავს. მაგიდას ლამპა დანათის.

- გლაფირა — დიდი ხნით გვესტუმრა დედა მელანია?
- ტაისია — არ ვიცი.
- გლაფირა — რატომ თავის ფუნდუკში არ გაჩერდა?
- ტაისია — არ ვიცი.
- გლაფირა — შენ რამდენი წლისა ხარ?
- ტაისია — ცხრაშვიტის.
- (ზვონცოვი კიბეზე გამოჩნდება).
- გლაფირა — არაფერი კი არ იცი! რაო, ტყიური ხომ არა
ხარ?
- ტაისია — მსოფლიოთაგანთან ლაპარაკი ნაბრძანები არა
გვაქვს.
- ზვონცოვი — ილუმენიამ ჩაი მიირთვა?
- გლაფირა — არა.
- ზვონცოვი — აილე სამოვარი, სავინიცობოდ მაინც გააცხელე.
(გლაფირა სამოვარს აიღებს და გადის).
- ზვონცოვი — რა მოგსვლიათ — ჯარისკაცებმა დაგაშინეს?
- ტაისია — ჯარისკაცებმა დაგვაშინეს.
- ზვონცოვი — რით დაგაშინეს მაინც?
- ტაისია — ძროხა დაგვიკლეს, დაგვემუქრენ, მონასტერს გადა-
გიბუგავთო. ბოდიში. (მიდის და თან ბევრი თეთრეული მიჰქვს).
- ვარვარა — (გასასვლელიდან) რა ჭყაპია! შენ მონაზონს ება-
სებები?
- ზვონცოვი — იცი, ილუმენიას ყოფნა ჩვენს სახლში ერთობ
უხერხული რამაა.

ვარვარა — სახლი ჯერ ჩვენი არაა... როგორ, ტიატინი დათან-
ხმდა?

ზვონცოვი — ტიატინი ვირია, ან არადა პატიოსან კაცად ასა-
ლებს თავს.

ვარვარა — დაიცა. მგონი, მამაჩემი ყვირის... (მამის ოთახის კარს
აყურადებს).

ზვონცოვი — თუმცა ექიმები ირწმუნებიან, სრულ ჰკუა-
ზეო, მაგრამ რაც მეტუკის სულელური სცენა გაითამაშა...

ვარვარა — ეგეთი სცენები გაუთამაშნია? უარესს აკეთებდა.
მგონი, ალექსანდრასა და ტიატინს შორის მეგობრული ურთიერთობა
დამყარდა.

ზვონცოვი — ჰო, მაგრამ ეგ კარგს არაფერს გვიქადის, შენი
დაია კი ცბიერი ვინმეა. მაგისაგან მოსალოდნელია... მეტად უსიამო-
ნოვნო ამბები.

ვარვარა — რა საწყენია, რომ ეგ არ მოგაფიქრდა, როდესაც
შენ გეკურკურებოდა. თუმცა, ეგ შენ გსიამოვნებდა.

ზვონცოვი — შენდა გასაბრაზებლად მეკურკურებოდა.

ვარვარა — გწყინს? პავლინი მოეთრევა. შემოგვეჩვიე ვგვეც!

ზვონცოვი — სასულიერო პირები არ გვაკლია.

(კამათით შემოდინან ელიზაბეტა, პავლინი, შემდეგ მათ მოკვი მოყვება).

პავლინი — გაზეთები ჩვეულებისამებრ სტყუიან! საღამო
მშვიდობისა!

ელისავეტა — მე თქვენ გეუბნებით, სიცრუეა!

პავლინი — ზედმიწევნითი სიზუსტით დადგენილია: მეფემ
თავისი ნებით როდი აიღო ხელი ტახტზე, არამედ ძალდატანებით.
როცა კადეტთა პარტიის წევრებმა დაიპირეს პეტროგრადს მიმავალი!

ზვონცოვი — მერე რა გამოდის აქედან?

ელისავეტა — მამა პავლინი რევოლუციის მოწინააღმდეგეა
და ომის მომხრე. მე კი მოწინააღმდეგე ვარ! მე მინდა პარიზში გავემ-
გზავრო, კმარა ომი! ასე არაა, ვარია? გახსოვს რა თქვა ანრი კატრმა:
„პარიზი სჯობს ომს!“ მე ვიცი, რომ ასე არ უთქვამს, მაგრამ ის
შესცდა.

პავლინი — არაფერს ვამბობ დაბეჯითებით, რამეთუ ყოველი
მერყეობს.

ვარვარა — მშვიდობაა საჭირო, მამაო პავლინ, მშვიდობა! ხე-
დავთ, როგორ უჭირავს თავი ბრბოს?

პავლინი — ოჰ, ვხედავ! რასა იქმს ჩვენი ავადმყოფი? აქეთ
მხარეს როგორ აქვს საქმე? (მუბლზე მიიღებს ხელს).

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — გონების აშლილობის ნიშნები ვერ უპოვეს ექიმებმა.

პ ა ვ ლ ი ნ ი — ეგ სასიამოვნოა. თუმცა ექიმები შეუცდენლად მხოლოდ ჰონორარს პოულობენ.

ე ლ ი ზ ა ვ ე ტ ა — რა ბოროტი ხართ! ვარია, ჟანა ვახშმად გვეპატიყება.

ბ ა შ კ ი ნ ი — დაპატიმრებულნი გაუშვეს და პოლიცია იტანჯება.

პ ა ვ ლ ი ნ ი — ჰო, ჰო, საკვირველია! კარგს რას მოვლით ამ ამბისაგან... ანდრეი პეტროვიჩი, ჰა?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — საზოგადოებრივი ძალების მობილიზაცია კანონზომიერად მიდის და მალე ისინი თავიანთ სათქმელს იტყვიან. საზოგადოებრივ ძალად მე მიმანია აღამიანები, რომელთაც აბადიათ მყარი ეკონომიური...

ვ ა რ ვ ა რ ა — გამიგონე, ჟანა გვეპატიყება... (გვერდზე გაიყვანს, ეჩხრჩულება).

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — იცი რას გეტყვი, მე ეგ ორპოფულ მდგომარეობაში მათყენებს! ერთი მხრივ იღუმენია, მეორე მხრივ — კახა...

ვ ა რ ვ ა რ ა — ჰო... ჩემად იყავი.

ბ ა შ კ ი ნ ი — ანდრეი პეტროვიჩი, აქ მოკროუსოვია — იცით, ბოქაულის თანაშემწე?

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — რაო, რა უნდა?

ბ ა შ კ ი ნ ი — საშიშროების გამო სამსახურისათვის თავი მიუწებებია და გთხოვთ, ტყეში დამაყენეთო.

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — მოსახერხებელია?

ვ ა რ ვ ა რ ა — დაიცა, ანდრეი...

ბ ა შ კ ი ნ ი — მეტად მოსახერხებელია. ლაპტევი ახლა კუდს აიპრებს და აჯანყებას წამოიწყებს. დონატი—თავად შეუფერებელი კაცია და ისიც სექტანტი, სულ სიმართლის კანონზე ბუტბუტებს. აბა რალა დროს სიმართლეა, როცა... თვითონაც ხედავთ!

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — ეგ სისულელეა! ჩვენ სწორედ რომ სიმართლის ძლევამოსილების საწყისს შევესწარიით...

ვ ა რ ვ ა რ ა — მოიცა, ანდრეი...

ზ ვ ო ნ ც ო ვ ი — სიმართლისა და სამართლიანობის დასაწყისს.

ვ ა რ ვ ა რ ა — თქვენ რა გინდათ, მოკეი?

ბ ა შ კ ი ნ ი — მე მინდა მოკროუსოვი აიყვანოთ. ეგორ ვასილევჩის შევთავაზე.

ვ ა რ ვ ა რ ა — მერე რაო?

(შუბლშეკმუნენილი ზგონცოვი მოსცილდება).

ბ ა შ კ ი ნ ი — გადაწყვეტილი არაფერი თქვა.

ვ ა რ ვ ა რ ა — აიყვანეთ მოკროუსოვი.

ბ ა შ კ ი ნ ი — ეგების შეგეხედათ მისთვის?

ვ ა რ ვ ა რ ა — რატომ?

ბ ა შ კ ი ნ ი — გაგაცნობდით, აქ არის.

ვ ა რ ვ ა რ ა — კარგი, აბა...

(ბაშკინი მოსაცდელში მიდის. ვარვარა წიგნაკში რაღაცას იწერს. ბაშკინი ბრუნდება, შემოპყავს მოკროუსოვი. პირმრგვალი კაცია, წარბები გაკვირვებით აუზიდავს, სახეზე ისეთი ღიმილი დასთამაშებს, თითქოს ვინმეს შეგინება უნდაო. პოლიციელის ფორმა აცვია. გვერდზე რევოლვერი მოუვლია. ფეხს ფეხზე მიარტყამს).

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — პატივი მაქვს წარმოგიდგეთ. დიდი მადლობელი ვარ, რომ სამსახური მიბრძანეთ.

ვ ა რ ვ ა რ ა — ძალიან მიხარია. თქვენ ფორმაც კი გაცვიათ. მე კი მითხრეს, პოლიციის განიარაღება ხდებაო.

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — სრული ჭეშმარიტებაა, ბუნებრივ მდგომარეობაში ჩვენთვის ქუჩაში სიარული საშიშია, ისე რომ მე სამოქალაქო პალტო მაცვია, თუმცა იარაღი მაქვს. მაგრამ ახლა ბრბო, განუხორციელებელი იმედების აღორძინების გამო, მიყურდა. ამიტომ... უხმლოდ ვარ.

ვ ა რ ვ ა რ ა — როდის ფიქრობთ ჩვენთან სამსახურის დაწყებას?

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — გუნებით დიდი ხანია თქვენი მონა-მსახური ვარ. ტყეში თუნდაც ხვალ წავალ. მარტოხელა კაცი ვარ და...

ვ ა რ ვ ა რ ა — როგორ ფიქრობთ, დიდხანს გასტანს ეს არეულობა?

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — მგონია, მთელი ზაფხული იქნება. მერე დაიწყება წვიმა, ყინვა და ქუჩა-ქუჩა წანწალი უხერხული შეიქნება.

ვ ა რ ვ ა რ ა — (ჩაიცინებს) მარტო ზაფხული? არა მგონია, რევოლუცია ამინდზე იყოს დამოკიდებული.

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — აბა როგორ? ზამთარს სიცივე მოჰყვება.

ვ ა რ ვ ა რ ა — (ჩაიცინებს) თქვენ ოპტიმისტი ხართ.

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — პოლიცია სულ ოპტიმისტებისაგან შედგება.

ვ ა რ ვ ა რ ა — აი თურმე რა ყოფილა!

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — სწორედ ეგრე გახლავთ. ეგ საკუთარი ძალის შეგნების შედეგია.

ვ ა რ ვ ა რ ა — არმიაში გიმსახურიათ?

მ ო კ რ ო უ ს ო ვ ი — დიას. ბუზულუქის სარეზერვო ბატალიონში, პოდპორუჩიკის ჩინი მაქვს.

ვ ა რ ვ ა რ ა — (ხელს გაუწვდის) მაშ გისურვებთ ყოველივე კარგს.

მოკროუსოვი — (ხელზე ჰკოცნის). გულითა და სულით გმადლობთ. (მიდის უკან-უკან, ფეხის ბაკუნით).

ვარვარა — (ბაშკინს) მგონია, სულელი უნდა იყოს.

ბაშკინი — ეგ ცოდვა არ არის. თქვენ პეიტრები ნახეთ — როგორები არიან... თავისუფლება მიეცი, დედამიწას კიბესავით გადმოატრიალებენ.

პავლინი — (ბაშკინსა და ელიზავეტას) სამღვდლოებას აუცილებლად უნდა მიეცეს თავისუფალი ქადაგების უფლება, სხვანაირად არაფერი გამოვა!

(გლაფირას და შურას გამოჰყავთ ხელით ბულიჩოვი. ყველანი გაჩუმდნენ, შემოსულს უყურებენ. ბულიჩოვი მოღუშულია).

ბულიჩოვი — აბა? რას გაჩუმდით? ილაყბეთ, ილაყბეთ...

პავლინი — უმეტრობამ შეგვაცბუნა...

ბულიჩოვი — რაო?

პავლინი — ხელშეშვებულნი კაცის დანახვამ...

ბულიჩოვი — ხელშეშვებულნი! კაცს ფეხები აღარ უვარგა, ამიტომ შემოჰყავთ, ხელშეშვებულნი... მოკვი, იაშუტკა გაათავისუფლეს?

ბაშკინი — ყველა პატიმარი გაათავისუფლეს.

ზეონცოვი — პოლიტიკურნი.

ბულიჩოვი — იაკობ ლაპტევი თავისუფლება და მეფეს პატიმრობა! აი როგორაა, მამაო პავლინი, საქმე! რას იტყვი, პა?

პავლინი — არა ვუწყი ეგეთ საქმეში... მაგრამ ჩემის მოკლე აზრით, ჯერ იმას გავიგებდი, რის ლაპარაკი და რის გაცეფება ვადაუწყვეტით იმ პირთ.

ბულიჩოვი — მეფე უნდა ავირჩიოთ. უმეფოდ ერთმანეთს დასჭამენ...

პავლინი — შთაგონებული სახე გაქვთ დღეს. ჩანს, სნება და გიძლევიათ?

ბულიჩოვი — ეგრე, ეგრე... ვძლევთ! აბა, თქვენ, მეუღლენო, და შენც, მოკვი, დაგვტოვეთ მარტო მე და მამა პავლინი. შენ კი, შურკა, ნუ წახვალ.

(ბაშკინი ვადის მოსაცდელში. ზვონცოვები და დოსტიგაევი მალა აღიან. ერთი-ორი წუთის შემდეგ ვარვარა ჩამოდის შუა კიბემდე, უსმენს).

შურა — წამოწევი.

ბულიჩოვი — არ მინდა. აბა რაო, მამაო პავლინი, ზარის თაობაზე ხარ?

პავლინი — არა, შემოვიხედე იმ იმედით, რათა მეხილეთ უკეთეს მდგომარეობაში და არც მოვტყუვდი. მაგრამ, რა თქმა უნდა, მა-

ხსოვს რა გულუხვი და სულგრძელი დეაწლი თქვენი, მიმართული საკეთილდღეოდ ქალაქისა ამისა და ტაძრისა...

ბულიჩოვი — ცუდად ლოცულობ ჩემთვის, მე სულ უარესად ვარ. საღმრთო გამოსაღების გაცემის ხალისიც გამოქრა. რისთვის უნდა გადავიხადო? ცოტა როდი ვადამიხდია, მაგრამ რა აზრი აქვს.

პავლინი — შესაწირავი თქვენი...

ბულიჩოვი — დაცა! კითხვა მაქვს: როგორ არ რცხვენია ღმერთს? რისთვისაა ეს სიკვდილი?

შურა — ნუ ლაპარაკობ სიკვდილზე, რა საქირაო!

ბულიჩოვი — შენ ჩუმი იყავი! შენი საქმე ყურის გდებაა. მე ჩემს თავზე არას ვამბობ.

პავლინი — სულ ტყუილად იღვლევათ თავს ასეთი აზრებით. ანდა რას ნიშნავს სიკვდილი, როდესაც სული უკვდავია?

ბულიჩოვი — ეგ ხომ ეგრეა, მაგრამ რატომ ჩაუჩურთავთ სული ბილწ ხორცში?

პავლინი — ესე კითხვა ეკლესიას არა მარტო უქმად მიაჩნია, არამედ...

(ვარვარა კიბეზე იცინის, პირზე ცხვირსახოცს მიიფარებს).

ბულიჩოვი — შენ ნუ ბლუყუნებ, პირდაპირ თქვი. შურა, ვახსოვს მებუჟე? ა?

პავლინი — აღექსანდრა ეგოროვნას თანდასწრებით...

ბულიჩოვი — მაგას მოეშვი. ცხოვრება ელის, უნდა იცოდეს! აი მე ვცხოვრობდი და გკითხულობ: შენ რისთვის ცხოვრობ?

პავლინი — საყდარში ვმსახურობ...

ბულიჩოვი — ეგ ვიცი, ვიცი, მსახურობ! მაგრამ შენც ხომ უნდა მოკვდე. რას ნიშნავს ეს? რას ნიშნავს ჩვენთვის სიკვდილი, პავლინი?

პავლინი — მკითხეთ... არალოგიკურად და უნაყოფოდ! და მომიტევეთ, ახლა მიწიერზე ფიქრის დრო აღარ არის...

ბულიჩოვი — მე მიწიერი ვარ, თავიდან ფეხამდე მიწიერი!

პავლინი — (დგება) მიწა არს მტვერი...

ბულიჩოვი — მტვერიო? მამ ჩვენ... მამ... დედამიწა რომ მტვერია, თქვენ თვითონ უნდა ვაიგოთ! მტვერიო და აი, აბრეშუმის ანაფორა კი გაცვია. მტვერიო და ჯვარი მოოქროვილი გაქვს. მტვერიაო და კი წუწურაქობთ.

პავლინი — ბოროტსა და დამღუპველს სხადიხართ ყრმა ქალის თანდასწრებით...

(ვარვარა სწრაფად აღის ზევით).

ბულიჩოვი — გვგეშავენ სულელებს, როგორც ძაღლს კურ-
დღელზე... არასმქონე ქრისტესაგან გამდიდრდნენ...

პავლინი — ვაბოროტებთ თქვენი ავადმყოფობა და ვაბორო-
ტებული ღრიალებთ, ვითა ტახი...

ბულიჩოვი — მიდიხარ? ოპო...

შურა — ტყუილად ლელავ, მაგისაგან ცუდად ხდები, როგორც
დაუცხრომელი ხარ...

ბულიჩოვი — არაფერია! დასანანებელი არაფერია! უფ, არ
მიყვარს ეგ მღვდელი! შენ უყურე და ყური უგდე... მე მაგას განგებ...

შურა — მე თვითონ გხედავ ყველაფერს... პატარა არა ვარ და
არც სულელი!

(ციბეზე გამოჩნდება ზონცოვი).

ბულიჩოვი — მებუკის შემდეგ გადაწყვიტეს, რომ მე ჭკუი-
დან შევიშალე. ექიმები ამბობენ: ტყუილიაო! შენ ხომ გჯერა ექიმე-
ბის, შურა? გჯერა ექიმების?

შურა — მე შენი მჯერა, შენი!

ბულიჩოვი — ეგრე, ეგრე! არა, გონება რიგზე მაქვს! ექიმებ-
მა ეს იციან. მე მართლაც ძალიან შორს შევტოვე. მაგრამ ყოველ
კაცს აინტერესებს რას ნიშნავს სიკვდილი? ანდა მაგალითად სიცო-
ცხლე? გესმის?

შურა — არა მჯერა, თითქოს ძალიან ავად იყო. შინიდან უნდა
წახვიდე. გლაფირა მართალს ამბობს! სერიოზულად უნდა იმკურნა-
ლო. შენ კი არავის ყურს არ უგდებ.

ბულიჩოვი — ყველას ვუგდებ ყურს! აბა ექიმბაში ვსინჯოთ.
ეგების მიშველოს. მაგის მოსვლის დროა. ჯაფრივით მღრღნის ტვი-
ვილი!

შურა — გეყოფა, საყვარელო! არ ვინდა, ჩემო კარგო! დაწევი!

ბულიჩოვი — წოლა უარესია. დაწოლა ზურგზე გამოტვას
ნიშნავს, როგორც მუშტი-კრივში იციან. ლაპარაკი მინდა. უნდა
გიამბო რაღაც... გესმის... ასე იყო... სხვის საბუღარში ვცხოვრობდი.
სხვისიანებში მოვხვდი, ოცდაათი წელი სხვებთან გავატარე. აი, არ
მინდა შენც ეგ გზად წილა! შამაჩემი ტივებს აცურებდა. მე კი...
მაგას ვერ გატყვი.

შურა — ნელა ილაპარაკე, დინჯად... ისე ილაპარაკე, როგორც
უწინ ზღაპრების მოყოლა იცოდი.

ბულიჩოვი — მე შენთვის ზღაპრები არ მომიყოლია, ყოველ-
თვის სიმართლეს გეუბნებოდი... მღვდლები, მეფეები, გუბერნატო-
რი... რა ოხრად მინდა? ღმერთი არა მწამს. სად არის ღმერთი? თვი-
თონ ხედავ... კარგი ადამიანებიც არ არიან. კარგები იშვიათად არიან.

ყალბი ფულისა არ იყოს. ხედავ, როგორები არიან? აი ახლა აირივნენ,
აყაყანდნენ... გამოთაყვანდნენ! მე რა მესაქმება მაგათთან? ეგორ
ბულიჩოვს რა ესაქმება მაგათთან? შენც... როგორ იცხოვრებ მაგათ-
თან?

შურა — ჩემი ჯავრი ნუ გაქვს...

ქსენია — (შეშობის) ალექსანდრა, შენთან ტონია და მისი ძმა
მოვიდნენ და ის...

შურა — მოიცდიან!

ქსენია — წადი, რაღა! მე მინდა მამას მოველაპარაკო...

ბულიჩოვი — მე კი მინდა?

შურა — თქვენ ბევრი არ უნდა ილაპარაკოთ...

ქსენია — მასწავლე, მასწავლე! ეგორ ვასილევჩი, ზობუნოვა
მოვიდა...

ბულიჩოვი — შურკა აქ შემოიყვანე ახალგაზრდები... აბა
მოიყვანე ზობუნოვა!

ქსენია — ახლავ. მე მინდა ვითხრა, რომ ალექსანდრა დაუ-
მეგობრდა მაგ გაქუცულს — ანდრეის ბიძაშვილს. თვითონ იცი: ეგ
რა შურას ტოლია. ერთი გლახაკი შევივრდომეთ და ხედავ, თავზე რო-
გორ დაგვაჯდა.

ბულიჩოვი — შენ, აქსინია, ცუდი სიზმარივით ხარ, ნამდვი-
ლად!

ქსენია — ღმერთმა შეგინდოს ჩემი წყენა! შენ აუკრძალე შუ-
რას ტიატინთან არშიყოფა.

ბულიჩოვი — კიდევ რაო?

ქსენია — მელანია ჩვენთან.

ბულიჩოვი — რატომ?

ქსენია — უბედურება შეემთხვა. გაქცეული ჯარისკაცები თავს
დაესხნენ მონასტერს, ძროხა დაუკლეს, ორი ნაჯახი მოპარეს, თოკიც
აი რა ხდება! დონატმა კი, ჩვენმა მეტყვევებ, ცუდი ხალხი მოიყვავი-
ლა. ცხოვრობენ ბანაკში, ტყეს კაფავენ.

ბულიჩოვი — შემომჩნევია, თუ ვინმე მომეწონა, იმას ყველა
ამოიჩემებს.

ქსენია — შერიგებოდი მელანიას...

ბულიჩოვი — მელანიას? რისთვის?

ქსენია — აბა როგორ იქნება? შენი ჯანმრთელობა...

ბულიჩოვი — კეთილი. მოიყვანე... შევუბრუნებ! ვეტყვი:
„მომიტყვე ჩვენ ცოდვანი ჩვენნი“.

ქსენია — ალერსიანად მოეპყარი. (გაღის).

ბულიჩოვი — (ბუზღუნებს) „და მომიტყვე ჩვენ ცოდვანი ჩვენ-“

ნი... ვითარცა ჩვენ მიუტევებთ...“ სულ სიცრუეა გარშემო... ფუი, ეშმაკო...

ვ ა რ ვ ა რ ა — მამილო! მე გავიგე რას გუუბნებოდა დედაჩემი სტეფანე ტიატინზე...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ჰო... შენ ყველაფერს იგებ, ყველაფერი იცი...

ვ ა რ ვ ა რ ა — ტიატინი თავმდაბალი კაცია, დიდ მზითევს არ მოითხოვს და ძალიან შესაფერი სასიძოა.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მზრუნველი ხარ...

ვ ა რ ვ ა რ ა — მე ძალიან დავაკვირდი ტიატინს.

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ვისზე ზრუნავ? ეჰ, თქვენი... შინაურო ეშმაკებო!

(შემოდინ მელანია, ქსენია, კარებში შეჩერდა მხვეალი ტახტისა).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — აბა რაო, მალაშა? შევრიგდეთ თუ არა?

მ ე ლ ა ნ ი ა — ეგ არის, მეგრძოლო! ყველას აჯავრებ... სულ ტყუილადა...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — „და მომიტევე ჩვენ ცოდვანი ჩვენნი“ — მალაშა!

მ ე ლ ა ნ ი ა — ცოდვებზე არაა ახლა ლაპარაკი. ნუ ჯამბაზობ. ხედავ, როგორი საქმეები დაიწყო. მეფე, ღვთივ მირონცხეზული, ტახტიდან ჩამოაგდეს. ეგ კიდევ რას ნიშნავს? მოუვლინა უფალმა ადამიანს შიში და ძრწოლა, ჭკუა დაკარგეს, თვითონ ითხრიან სამარეს. ბრბო ღელავს. კოპოსოველი დედაკაცები პირში მიყვიროდნენ, ხალხი ჩვენა ვართო, ჩვენი ჯარისკაცი ქმრებიაო ხალხი. როგორია? შენ იფიქრე. როდის ყოფილა, რომ ჯარისკაცები ვინმეს ხალხად მიეჩნით?

ქ ს ე ნ ი ა — ამას სულ იაკობ ლაპტევი ამტკიცებს...

მ ე ლ ა ნ ი ა — გუბერნატორს ძალაუფლება აჰყარეს, მის ადგილზე ნოტარიუსი ოსმოლოვსკი დასვეს...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგეც ზორბაა...

მ ე ლ ა ნ ი ა — გუშინ მეუფე ნიკანდრი ამბობდა: ვცხოვრობთ მნგრეველი მოვლენების წინააღმდეგ. განაო, თქვა, ახლა სამოქალაქო ძალაუფლება შესაძლებელია? საწუთროს გაჩენიდან ხალხს განაგებდა ხელი, აღჭურვილი ხმლითა და ჯვრით...

ვ ა რ ვ ა რ ა — საწუთროს გაჩენიდან ჯვარს თაყვანს არ სცემდნენ...

მ ე ლ ა ნ ი ა — შენ ჩუმად იყავი, ჭკუის კოლოფო... სახარება და ბიბლია განა ერთ ყდაში არაა ჩასმული? ჯვარი იგივე მახვილია! რაღა თქმა უნდა! მეუფემ შენზე უკეთ იცის, როდის რას სცემდნენ თაყვანს. თქვენ, პატივმოყვარეებს, გიხარიათ ტახტის დამხობა. ვაითუ

სიხარული მწარე ცრემლებმა შეგიცვალოს. ეგორუშკა, მე შენ ცალკე მინდა მოგელაპარაკო...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — მაშ ისევ უნდა ვიჩხუბოთ? ლაპარაკი შეიძლება, მხოლოდ შემდეგ! ახლა მკურნალი უნდა მოვიდეს. მინდა მოვმჯობინდე, მალაშა!

მ ე ლ ა ნ ი ა — ზობუნოვა განთქმული მკურნალია. ექიმები მაგასთან რას მოვლენ! მერე შენ ნეტარ პროკოფისაც მოელაპარაკებოდი...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — ეგ რომელი, ბიჭები რომ პროპოტეის ეძახიან? ამბობენ, თაღლითიაო.

მ ე ლ ა ნ ი ა — არა, რას ამბობ! ეგ როგორ იქნება! შენ მიიღე ისა...

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — იყოს პროპოტეიც. დღეს როგორღაც უკეთესად ვგრძნობ თავს. აი მარტო ფეხები... უფრო მხიარულად ვარ. სულ მეცივნება... ყველაფერი სასაცილოდ მეჩვენება! აქსინია, ექიმბაშს დაუძახე...

(ქსენია ვადის).

მ ე ლ ა ნ ი ა — ეჰ, ეგორ, კიდევ ბევრი... შევრჩა!

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — კიდევ ეგ არის, რომ შემრჩა...

ქ ს ე ნ ი ა — (შემოდის). ის ქალი ამბობს, ყველანი გავიდნენო...

მ ე ლ ა ნ ი ა — უნდა წავიდეთ...

(ყველანი გავიდნენ. ბულიჩოვი ღიმილით ხელს ისევამ გვერდსა და მკერდზე. შემოდის ზობუნოვა. შეუშჩნევლად, თანაც ისე, რომ თვალში მოხვდეს შემხედავს, სულს უბერავს მარჯვენად. მარჯვენა ხელი მკერდზე აქვს მიბჯენილი, ხოლო მარცხენაით ისე ინიავებს, როგორც თევზის ფარფლით. გაჩერდება. მარჯვენა ხელს სახეზე მოისვენებს).

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — რაო, ეშმაკებს უგზავნი ლოცვებს?

ზ ო ბ უ ნ ო ვ ა — (ღიღინით). ჰოი თქვენ, ავო სულეზო და ხორციელო სნებავ, ჩამოეხსენით, განიფანტენით, მონასა ღვთისას ჩამოეხსენით. ამა დღესა, ამა საათისა მთელი ცხოვრების მანძილზე განმიდევინხართ ჩემი ძალუმი სიტყვით უკუნით უკუნისამდე! იცოცხლე, კეთილმოწყალეო კაცო, სახელად ეგორ!..

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — იცოცხლე, დეიდა! ეს შენ იყავი ეშმაკები რომ განდევნე?

ზ ო ბ უ ნ ო ვ ა — რას ამბობ, შე კაი კაცო, იმათთან საქმის დაკერა როგორ იქნება?

ბ უ ლ ი ჩ ო ვ ი — თუ საჭიროა, იქნება კიდევ! ღმერთს მღვდლები ევედრებიან. შენ კი მღვდელი არა ხარ. შენ უთუოდ ეშმაკებს მიმართ...

ზ ო ბ უ ნ ო ვ ა — რა საშინელებას ლაპარაკობ! ჩემზე მხოლოდ სულელები ამბობენ, რომ თითქოს უწმინდურ ძალას ვიცნობ.

ბულიჩოვი — ეჰ, დეიდა, მაშინ ვერაფერს მიადწევ! ღმერთს ჩემთვის მღვდლებიც ვევედრებთან. ღმერთმა უარი თქვა და არ მშველის!

ზობუნოვა — ხუმრობ, შეკაი კაცო! ეგ იმიტომ, რომ არ ვჯერა ჩემი.

ბულიჩოვი — ეშმაკებისაგან რომ იყო მოსული, დაგიჯერებდი. შენ, რა თქმა უნდა, იცი, გავიგონია, რომ მე გარყვნილი კაცი ვარ. ხალხთან ავი, ფულის ხარბი...

ზობუნოვა — გამიგონია, არკი მჯერა, რომ ჩემთვის ფული დაგენანოს.

ბულიჩოვი — მე, დეიდა, დიდად ცოდვილი კაცი ვარ. ღმერთსაც ჩემთან არაფერი ესაქმება. ხელი აიღო ღმერთმა ბულიჩოვზე ისე რომ, თუკი ეშმაკებს არა სცნობ, წადი გოგოებს მუცელი მოსწვიტე! შენი ხელობა ეგ არის, არა?

ზობუნოვა — მართალი ყოფილა, რასაც შენზე ამბობენ, გიუტი, უკუღმართი კაცი ყოფილხარ!

ბულიჩოვი — აბა? რა, ტყუილის თქმა გინდა? მიდი!

ზობუნოვა — ტყუილი არ მისწავლია. შენ ერთი ეს მითხარი: რა გტკივა, როგორ გტკივა და სად გტკივა?

ბულიჩოვი — მუცელი მტკივა. ძალიან მტკივა. აი აქ.

ზობუნოვა — ხედავ... ოღონდ არავის უთხრა. სულ არავის.

ბულიჩოვი — არ ვეტყვი. ნუ გეშინია.

ზობუნოვა — არის სნება ყვითელი და არის შავი. ყვითელი სნება ისეთია, იმას ექიმიც მოარჩენს, შავს კი ვერც მღვდელი და ვერც ბერი ვერ დათრგუნავს! შავი კეთილი სულისაგან არ არის და იმის საწინააღმდეგოდ მხოლოდ ერთი საშუალებაა...

ბულიჩოვი — პირდაპირ თქვი: მოგკვდები თუ დავრჩები? აბა?

ზობუნოვა — ეგ საშუალება ძვირია!

ბულიჩოვი — რა თქმა უნდა! მესმის!

ზობუნოვა — ახლა მართლაც უწმინდურთან უნდა იქონიოთ საქმე.

ბულიჩოვი — თვითონ სატანასთან?

ზობუნოვა — მთლად მასთან არა, მაგრამ მაინც...

ბულიჩოვი — შეგიძლია?

ზობუნოვა — ოღონდ არავისთან სიტყვა არ დაგცდეს...

ბულიჩოვი — ეშმაკებისაგან გზა გქონია, დეიდა.

ზობუნოვა — დაცა.

ბულიჩოვი — წადი, გამეცალე, სანამ არაფერი ამიტეხია...

ზობუნოვა — ყური მიგდე...

გლაფირა — (მოსადგელიდან) შენ გეუბნებიან, წადიო!

ზობუნოვა — ეგ როგორი ყოფილხარო!

გლაფირა — მაშ რა გეგონა, ჭინკად რომ მოგაქვს თავი!

ზობუნოვა — თვითონ ხარ ჭინკა! დახე. უცხვირპირო. ძილი და სიმშვიდე გაგიქრეთ, აჰა!

(გადიან).

ბულიჩოვი — (მიმოიხედავს, ამოიხრებს). ფუი...

(შემოდინ მელანია, ქსენია).

მელანია — არ მოგეწონა ზობუნოვა. ვერც იმან მოიგო შენი გული?

(ბულიჩოვი ყურს უგდებს და სდუმს).

ქსენია — ეგვეც მტკიცე ხასიათისაა. ბევრი ქებისაგან თავს გაუვიდა.

ბულიჩოვი — მალაშა, როგორ ფიქრობ, ღმერთს მუცელი სტკივა?

მელანია — სისულელეებს ნუ ამბობ-მეთქი...

ბულიჩოვი — ქრისტეს ალბათ სტკიოდა. ქრისტე თევზს ჭამდა...

მელანია — გეყოფა, ეგორ! რას მამბობ?

გლაფირა — ფულს თხოულობს შეწუხებაში.

ბულიჩოვი — მიეცი, აქსინია! მაპატიე, მალაშა, დავიღალე ჩემს ოთახში წავალ. სულელის გადამკიდე ყველაზე მეტად დაიღლები. აბა, გლაშა, მიშველე... (გლაფირას გაჰყავს. ქსენია დაბრუნდება. გამოცდულად უყურებს დას).

მელანია — იგონებს ჭკუანაკლებობას...

ქსენია — ვითომ? სად შეუძლია...

მელანია — ეგ არაფერი. დეე მოიგონოს. მასვე დაატყდება თავს, მასვე მიუბრუნდება, თუკი მაგის ანდერძის უარყოფა მოგვიხდება სასამართლოში. ტაისია იქნება მოწმე, ზობუნოვა, მამა პავლინი, ის მეტუკე, განა ცოტაა? დავამტკიცებთ, რომ ანდერძის დამწერი სრულ ჭკუაზე არ იყო...

ქსენია — ოჰ, აღარ ვიცი რა გზას დავადგე...

მელანია — აკი გასწავლე! შენც ხარ რაღა, გათხოვდი! ხომ გეუბნებოდი — ბაშკინს გაჰყევი-მეთქი.

ქსენია — ჰეი... ეგ როდის იყო! რა შავარდენი იყო მაშინ... შენც გშურდა.

მელანია — მე მშურდა? რას ამბობ? გაგიყდი?

ქსენია — არ ღირს მაგის გახსენება...

მელანია — ღმერთო, შენ მიშველე! გშურდაო! მე მშურდა?
ქსენია — პროკოფის რა ვქნათ? ეგებ არცაა საჭირო?
მელანია — როგორ თუ საჭირო არაა? დავეძახეთ, მოველაპა-
რაკეთ და ახლა საჭირო არააო! შენ ხელს ნუ მიშლი. წადი, მოამზადე
და მოიყვანე ტაისია!

(ტაისია შემოდის მოსაცდელიდან).

მელანია — აბა, რაო?

ტაისია — ვერაფერი გავიგე.

(ქსენია მიდის).

მელანია — რატომ?

ტაისია — არაფერს ამბობს ის ქალი.

მელანია — მერე რა, რომ არაფერს ამბობს? უნდა გეკითხა.

ტაისია — განა არა ვკითხე? კატასავით კრუტუნებს. ყველას
ლანძღავს.

მელანია — როგორ ლანძღავს?

ტაისია — ავაზაკებს ეძახის.

მელანია — რისთვის ილანძღება?

ტაისია — კაცის გაგიყება გინდათო, ამბობს.

მელანია — ეგ შენ გითხრა?

ტაისია — არა, ნეტარ პროპოტეის.

მელანია — იმან რაღა თქვა?

ტაისია — სულ ლათაიებს ეუბნება...

მელანია — ლათაიებსო? ოპ, შე სულელო! ეგ ნეტარია,
წინასწარ ჭვრეტს! აბა, წადი მოსაცდელში და ფეხი არ მოიცვალო...
სამზარეულოში იყო ვინმე?

ტაისია — მოკეი იყო.

მელანია — აბა, გასწი (მიუახლოვდება ბულიჩოვის თათხის კარებს,
აკაუნებს). ეგორ, ნეტარი მოვიდა.

(შემოდის პროპოტეი. ახლავს ქსენია და ბაშკინი. პროპოტეის აცვია ქალამნე-
ბი, გრძელი, კოჭებამდე ჩაშვებული ტილოს პერანგი. მკერდზე სპილენძის ჯვრები
და ხატები ჰკიდია. გარეგნობა შესაშინებელი აქვს: ხშირი აშლილი თმა, გრძელი,
წვრილი, მენჩერი წვერი, მოძრაობა მკვეთრი და მოუსვენარი).

პროპოტეი — რამდენი გაუბოლებიათ! სული მეტუთება...

ქსენია — არა, მამაო, არავინ ეწევა.

(პროპოტეი აგუგუნდება, როგორც ზამთრის ქარი).

მელანია — დაიცა, ჯერ გამოვიდეს...

ბულიჩოვი — (შემოჰყავს გლაფირას) ერთი ამას დამიხედე. ეს
ვინ მოსულა!

პროპოტეი — ნუ გეშინია! ნუ მერიდები! (გუგუნებს) სულ

მტვერია, ყველა გაივლის! იყო გრიშა, მიძვრებოდა მაღლა-მაღლა,
თავი მიარტყა ჭერს და ეშმაკების ლუკმა გახდა.

ბულიჩოვი — მაგას რასპუტინზე ხომ არ ამბობ?

პროპოტეი — აი მეფე დაამხეს და იღუპება სამეფო, რამე-
თუ მეფობს აქ ცოდვა, სიკვდილი და ბიწიერება! გუგუნებს ქარი, გზას
ვერ გაიგნებს კაცი. (გუგუნებს. კვერთხით გლაფირას უთითებს). დედაკაცის
სახით ეშმაკი მოგდგომია, განდევნე.

ბულიჩოვი — მე შენ გიჩვენებ განდევნას. იყბდე, მაგრამ
ენის ზომაც იცოდე. მელანია, შენ ასწავლე?

მელანია — რაებს იგონებ? განა გონდაკარგულს რამეს ას-
წავლი?

ბულიჩოვი — ჩანს, შეიძლება ასწავლო...

(კიბიდან ჩამორბის შურა, მას მოჰყვება ანტონინა, ტიატინი. თანდათან მაღ-
ლიდან ჩამოდინან ზვონცოვები, დოსტიგაევები. პროპოტეი ღუმელით იატაკზე და
ჰერში ჯოხით რაღაცას ხაზავს. დგას ჩაფიქრებული, თავჩაღუნული).

შურა — (მიიღებს მამასთან). ეს რა ამბავია? ეს რა წარმოდგენა
გავიმართავთ?

მელანია — შენ ჩუმად იყავი.

პროპოტეი — (თითქოს და გაჭირვებით). არა სძინავს ერეტიკოსს,
საათი კი ტიკტიკებს. ეგების ღმერთმა... თუკი შეძლო... ჰო... მე ცუ-
დად არა ვარ, ჰო, ჰო! მერე ვისი ბრალია? ითამაშე, ეშმაკო, შენ უფ-
ლება მოგეცა! შუალამემ მოაკაქუნა. მამალმა იყივლა ყიყ-ლი-ყო...
ერეტიკოსს ბოლო მოეღო...

ბულიჩოვი — კარგად უსწავლებიათ შენთვის...

მელანია — ნუ უშლი, ეგორ, ნუ უშლი!..

პროპოტეი — რა უნდა გავაკეთოთ? რა ვუთხრათ ხალხს?

ანტონინა — (სინანულით). ეგ საშიში არაა, არა!

პროპოტეი — მოკლეს გველი, პანაშვიდს ველი. ეგების
ცეკვა საჭირო! მაშ დავუაროთ თქვენაც და ჩვენაც (აბაკუნებს ფეხებს,
მღერის ჯერ ხმადაბლა, მერე ხმას სულ უფრო მოუმატებს, ცეკვავს კიდევ). ას-
ტაროტ, საბათან, ასკაფატ, ვინმეს გაფფატრავთ. ედელა, ედელა, შუბ-
ლი მიარტყი კედელას! აირის, აირის, სუნი გეცა ნეტავ რის! დია და
დია, ეშმა ძმად გაუხდია. დიბ, დიბ, ატანა, ეთამაშება სატანას! ქვეყ-
ნად არის ეული, ქაჯი აზის წყეული. ცოდვას ვერ გაეჭევი, წახვალ
და წაიქცევი. აი, კაცი ეგორი, ტანჯვად დაბადებულნი...

შურა — (ყვირის). გააგდეთ აქედან!

ბულიჩოვი — ეშმაკმა ნუ იცის თქვენი თავი, ჩემი შეშინება
გინდათ?

ზვონცოვი — უნდა შევწყვიტოთ ეგ უმსგავსობა.

გლაფირა მივარდება პროპოტეის, ის ჯოხს მოუქნევს და თან ტრიალებს).
პროპოტეი — აი, ოი, გულო, ბოროტო სულო...
(ტიატინი პროპოტეის ჯოხს გამოსტაცებს).
მელანია — რა მოგდის? ვის უბედავ?
შურა — მამა, გაჰყარე ყველანი, რას განუშებულხარ?
ბულიჩოვი — (ხელებს იქნევს). დაიცა... დაიცა...
(პროპოტეი იატაკზე დაჯდება. გუგუნებს, კივის).
მელანია — მაგის ხელის ხლება არ იქნება! ქადაგად დაეცა!
დოსტიგაევი — ეგეთ ქადაგს, დედაო მელანია, ცხვირში ურტყამენ.

ზვონცოვი — აბა ადექი და წადი!
პროპოტეი — აბა — სად? (გუგუნებს).
(ქსენია ტირის).

ელიზავეტა — ეგ როგორ მოხერხებულად გამოუდის... ორ ხმად!
ბულიჩოვი — გამეცალეთ ყველანი. გეყოფათ თვალის სერი...

შურა — (ფეხს უბაკუნებს ნეტარს). წადი მანინჯო! სტიოპა, გააგდე!
ტიატინი — (პროპოტეის კინჩხში ხელს ჩაავლებს). წავიდეთ, წმიდანო, წამოდექი!

ტაისია — დღეს ძალიან საშიში არაა... უფრო საშიშად გამოუდის ხოლმე სხვა დროს. ღვინო რომ მიეცათ...

მელანია — მაგას რას უბედობ? (სილას გააწნის).
ზვონცოვი — როგორ არა გრცხვენიათ?
მელანია — ვისი უნდა მრცხვენოდეს? შენი ხომ არა?
ვარვარა — დამშვიდდი, დეიდა...
ქსენია — ღმერთო... რა არის ეს?
(შურა და გლაფირა ბულიჩოვს ტახტზე დააწვენენ, დოსტიგაევი უურადღებოთ დაჰყურებს. ზვონცოვებს გაჰყავთ ქსენია და მელანია).

დოსტიგაევი — (ცოლს) წავიდეთ შინ, ლიზა, შინ წავიდეთ, ბულიჩოვი ცუდადაა... მეტისმეტად ცუდად... დემონსტრაცია მოდის... უნდა შეეუერთდეთ.

ელიზავეტა — ეგ როგორ გუგუნებდა, ა? არაფერი მაგისი მსგავსი არ წარმომედგინა...

ბულიჩოვი — (შურას) ეგ ყველაფერი იღუმენიამ მოიგონა...
შურა — ცუდად ხარ?

ბულიჩოვი — მაგ ქალმა... ცოცხალ კაცს პანაშვიდი გადამიხადა...

შურა — თავს ცუდად გრძნობ? გავგზავნო კაცი, ექიმის მოვაყვანინო?

ბულიჩოვი — არ გინდა. სამეფოს დაღუპვის ამბავი ჯამბაზმა თავის მხრივ დაუმატა. ღმერთს რომ შეეძლოსო — გაიგონე? არ შეუძლიაო!

შურა — ეგ ყველაფერი უნდა დაივიწყო...

ბულიჩოვი — დავივიწყოთ! იქით გაიხედე, ნახე, რას სჩადიან... გლაფირას არ აწყენინონ... რას მღერიან ქუჩაში?

შურა — შენ ნუ აღგები!

ბულიჩოვი — და დაემხობა სამეფო, სადა არს ბიწიერება... ვერაფერს ვხედავ... (დგება, მაგიდას ჩასკიდებს ხელს, თვალს მოისრეს), შენი... რომელი სუფევა? მხეცები! სუფევა... მამაო ჩვენო... არა ცუდია! რომელი მამა ხარ, თუკი სასიკვდილოდ გამიმეტე? რატომ ყველა კვდება? რატომ! დაე ყველანი მოკვდნენ! მე რიდასთვის? (შებარბაცდება) რაო, ეგორ? (ხმაჩაღწევილი ყვირის) შურა... გლაშა, ექიმი! ჰეი, ვინ ეშმაკია მანდ! ეგორ... ბულიჩოვი... ეგორ!..

(შურა, გლაფირა, ტიატინი, ტაისია შემორბიან. ბულიჩოვი იმათ შესახვედრად ფეხს გადადგამს და ეცემა).

(ქუჩაში მქუხარედ მღერიან. გლაფირა, ტიატინი აქეთ-იქით ამოუდგებიან ბულიჩოვს. შურა ფანჯარასთან მირბის, გამოაღებს, ოთახში სიმღერა შემოიკრება).

ბულიჩოვი — ეგ რაა? პანაშვიდი? ისევე მღერიან? შურა! ვინ არიან?

შურა — მოდი აქ, მოდი... შეხედე!

ბულიჩოვი — ეი, შურა...

ფ ა რ დ ა